

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија, издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО (*)

Се прогласува Законот за органско земјоделско производство (*), што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 10 март 2026 година.

Бр. 08-2005/1
10 март 2026 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Гордана Сиљановска-Давкова, с.р.

Претседател на Собранието
на Република Северна
Македонија,
Африм Гаши, с.р.

ЗАКОН ЗА ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО (*)**I. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Предмет на уредување****Член 1**

Со овој закон се уредуваат целите и начелата на органското земјоделско производство, општите и посебните барања на органското земјоделско производство, преработката, доработката, складирањето, транспортот, дистрибуцијата, продажбата, употребата на ознаки за органски производи при означувањето и рекламирањето, контролата, сертификацијата и инспекцискиот надзор, како и други прашања од значење за органското земјоделско производство.

(*) Со овој закон се врши усогласување со Регулацијата (ЕУ) бр.2018/848 на Европскиот парламент и на Советот од 30 мај 2018 година за органско производство и обележување на органски производи и за укинување на Регулацијата (ЕЗ) бр.834/2007 на Советот (CELEX бр.32018R0848), Регулацијата за спроведување (ЕУ) бр. 2020/464 на Комисијата од 26 март 2020 година за утврдување одредени правила за примена на Регулацијата (ЕУ) 2018/848 на Европскиот парламент и на Советот во врска со потребните документи за ретроактивно признавање преодни периоди за целите на преод во органско производство, произведување органски производи и информации што треба да ги обезбедат земјите членки (CELEX бр. 32020R0464), Делегираната регулатива (ЕУ) бр.2020/2146 на Комисијата од 24 септември 2020 година за дополнување на Регулацијата (ЕУ) 2018/848 на Европскиот парламент и на Советот во поглед на правилата за производство во исклучителни случаи во органското производство (CELEX бр.32020R2146), Делегираната регулатива (ЕУ) бр. 2021/715 на Комисијата од 20 јануари 2021 година за изменување на Регулацијата (ЕУ) 2018/848 на Европскиот парламент и на Советот во однос на барањата за групи на субјекти (CELEX бр.32021R0715), Делегираната регулатива (ЕУ) бр.2021/771 на Комисијата од 21 јануари 2021 година за дополнување на Регулацијата (ЕУ) 2018/848 на Европскиот парламент и на Советот за утврдување посебни критериуми и услови за проверка на документираната евиденција во рамките на официјални контроли во органското производство и официјални контроли на групи субјекти (CELEX бр.32021R0771), Регулацијата за спроведување (ЕУ) 2021/279 на Комисијата од 22 февруари 2021 година за утврдување детални правила за спроведување на Регулацијата (ЕУ) 2018/848 на Европскиот парламент и на Советот за контроли и други мерки со кои се обезбедува следливост и усогласеност на органското производство и за означување органски производи (CELEX бр.32021R0279) и Регулацијата (ЕУ) бр.910/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 23 јули 2014 година за електронска идентификација и доверливи услуги за електронски трансакции во внатрешниот пазар и за укинување на Директивата 1999/93/ЕЗ (CELEX бр.32014R0910).

Примена

Член 2

(1) Одредбите од овој закон се применуваат на земјоделски производи добиени во сите фази на органско растително и сточарско производство, вклучително аквакултура и пчеларство, кога такви производи се произведуваат, подготвуваат, означуваат, дистрибуираат, ставаат во промет и при увоз или извоз и тоа:

а) живи или непреработени земјоделски производи, вклучително семенски и саден материјал и друг материјал за размножување, како и производи од аквакултура и пчеларство;

б) преработени земјоделски производи кои се користат како храна;

в) храна за животни;

г) производи тесно поврзани со органското земјоделско производство во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата како:

- квасци што се користат како храна или храна за животни,

- мате чај, слатка пченка, лисја од винова лоза, срцевина од палмови дрвја, изданоци од хмељ и други слични делови што се јадат од растенија и производи произведени од нив,

- морска сол и други соли за храна и храна за животни,

- кожурец од свилена буба погоден за намотување,

- природни лепила и смоли,

- пчелин восок,

- есенцијални масла,

- плутани затвораачи од природна плута, кои не се агломерирани и без никакви врзувачки супстанции,

- памук, неискршен или нечеслан,

- волна, неискршена или нечеслана,

- сурова кожа и необработена кожа и

- традиционални растителни препарати на растителна основа.

(2) Одредбите од овој закон се применуваат на сите субјекти или група субјекти кои се вклучени во активностите во секоја фаза од производството, подготовката, означувањето, дистрибуцијата, ставањето во промет, увозот или извозот кои се однесуваат на производите наведени во ставот (1) на овој член.

(3) Доколку со овој закон не е поинаку определено, во однос на органско растително и сточарско производство, вклучително аквакултура и пчеларство, покрај одредбите од овој закон се применуваат и одредбите од посебните прописи од областа на безбедноста на храната, здравјето и благосостојбата на животните, здравјето на растенијата и материјалот за размножување на растенијата, посебните прописи кои се однесуваат на ставање на производите во промет, како и од прописите за уредување на пазарите на земјоделски производи и прописите за декларирање, означување и рекламирање на храна.

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) **„Органско земјоделско производство“** е начин на производство, вклучително и за време на периодот на преод каде што методите кои се користат се во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, во сите фази на производството, подготовката и дистрибуцијата;

2) **„Органски производ“** е производ кој е произведен, односно увезен и означен во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, освен производите произведени во текот на преодниот период, при што производите добиени од лов на дивеч и рибилов не се сметаат за производи од органско земјоделско производство;

3) **„Земјоделска суровина“** е земјоделски производ што не бил подложен на ниту една активност за зачувување или преработка;

4) **„Превентивни мерки“** се мерки што треба да ги преземат субјектите во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата со цел да се обезбеди зачувување на биолошката разновидност и квалитетот на почвата, мерки за превенција и контрола на штетници и болести и мерки што треба да се преземат за избегнување на негативни ефекти врз животната средина, здравјето на животните и здравјето на растенијата;

5) **„Мерки на претпазливост“** се мерки кои треба да ги преземаат субјектите во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата за да се избегне загадување со производи или супстанции коишто не се одобрени за употреба во органско производство во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и да се избегне мешање на органски производи со неоргански производи;

6) **„Преод“** е преминување од неорганско во органско земјоделско производство во рамките на одреден период, во текот на кој се применуваат одредбите за органското земјоделско производство од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

7) **„Период на преод“** е временскиот период потребен за премин од неорганско производство во органско производство во кое се применуваат одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

8) **„Производ во преод“** е производ што е произведен во текот на периодот на преод од членот 12 од овој закон;

9) **„Земјоделско стопанство“** се сите производствени единици што работат под единствен систем на управување за потребите на производството на живи или непреработени земјоделски производи, вклучително семенски и саден материјал и друг материјал за размножување, како и производи од аквакултура и пчеларство, согласно со членот 2 став (1) точка а) од овој закон или за производите од членот 2 став (1) точка г) од овој закон, освен за квасец и есенцијални масла од членот 2 став (1) точка г) алинеи 1 и 7 од овој закон;

10) **„Производствена единица“** е целокупниот имот на земјоделското стопанство, како што се просториите за примарно производство, земјишни парцели, пасишта, површина на отворено, објекти за сместување на добиток или нивни делови, пчелни кошници, рибници, кафезни системи и места за алги или животни од аквакултура, единици за одгледување, крајбрежни концесии и простории за складирање на земјоделски култури, производи од земјоделски култури, производи од алги, производи од животинско потекло, суровини и сите други релевантни влезни материји со коишто се управува согласно со точките 11), 12) или 13) на овој член;

11) **„Единица за органско производство“** е единица за производство, со исклучок на периодот на преод со која се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското земјоделско производство;

12) **„Производствена единица во преод“** е производствена единица, во текот на периодот на преод, со којашто се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското земјоделско производство, кога се состои од земјишни парцели или објекти за кои периодот на преод започнува во различно време;

13) **„Единица за неорганско производство“** е производствена единица со која што не се управува во согласност со барањата што се применуваат за органското земјоделско производство;

14) **„Субјект“** е физичко или правно лице кое е одговорно да обезбеди дека во секоја фаза на производството, подготовката и дистрибуцијата која е под негова контрола постапува во согласност со овој закон;

15) **„Земјоделски производител“** е физичко или правно лице или група физички или правни лица, без оглед на правниот статус во таа група и нејзините членови, а чија дејност е земјоделско производство;

16) **„Земјоделска површина“** е нива, градина, овоштарници, лозја, маслинарници, други долгогодишни насади, ливади, пасишта, мочуришта, трстици, рибници, нива под оранжерији, нива под помошни објекти, нива под објект за примарна обработка на земјоделски производи, како и земјиште во функција за потребите на користење на оранжериите, помошните објекти и објектите за примарна обработка на земјоделски производи, како и друго земјиште кое се користи или не се користи (необработливо земјиште), а кое со примена на агротехнички и агромелиоративни и хидромелиоративни мерки може да се оспособи за земјоделско производство;

17) **„Растенија“** се живи растенија и живи растителни делови, вклучувајќи свежо овошје, зеленчук и семиња;

18) **„Растителен репродуктивен материјал“** се растенија и сите делови од растенија, во која било фаза на раст вклучувајќи и семиња што се способни и соодветни за производство на цели растенија;

19) **„Органски хетероген материјал“** е група на растенија во рамките на најниска ботаничка систематска единица, којашто:

а) покажува заеднички фенотипски карактеристики;

б) се карактеризира со високо ниво на генетска и фенотипска разновидност помеѓу одделните репродуктивни единици, така што таа група на растенија е претставена од материјалот како целина, а не од мал број единки;

в) не е сорта во согласност со прописите за признавање сорти од земјоделски растенија;

г) која не е мешавина од сорти и

д) која е произведена во согласност со овој закон;

20) **„Сорта погодна за органско растително производство“** е група на растенија во рамките на најниска ботаничка систематска единица, којашто:

а) се одликува со високо ниво на генетска и фенотипска разновидност меѓу поединечните репродуктивни единици и

б) е резултат на активностите на органско растително производство во согласност со членот 14 од овој закон;

21) **„Матично растение“** е идентификувано растение од кое се зема растителен репродуктивен материјал за репродукција на нови растенија;

22) **„Генерација“** е група на растенија која сочинува еден чекор во линијата на потекло на растенијата;

23) **„Растително производство“** е производство на земјоделски површини, вклучувајќи и собирање диви растителни видови за комерцијални цели;

24) **„Растителен производ“** се производи од растително потекло во необработена состојба или се едноставно преработени со мелење, сушење или пресување;

25) **„Штетни организми“** се организми од растително и животинско потекло, габи, вируси, бактерии, фитоплазми или други патогени организми штетни за растенијата и растителните производи;

26) **„Биодинамички препарати“** се мешавини кои традиционално се користат во биодинамичкото земјоделство;

27) **„Фитофармацевтски производ“** е производ кој се состои или содржи активна супстанца или основна супстанца и коформуланти, а може да содржи и протектант, односно синергист, кој се применува:

а) за заштита на растенијата или растителните производи од штетни организми или за спречување на дејството на штетните организми, освен ако овие производи се користат за хигиенски цели;

б) како регулатор за раст на растенијата кој делува на животните процеси на растенијата различно од начинот на делување на средствата за исхрана на растенијата;

в) за зачувување на растителни производи, кога станува збор за супстанции или производи кои не се регулирани со посебни прописи со кои се уредуваат конзерванси;

г) за уништување на несакани растенија или делови од растенија, освен за алги, и ако овие производи се нанесуваат на почвата или водата заради заштита на растенијата и

д) за контрола или спречување на несакан раст на растенијата, освен за алгите, и ако овие производи не се нанесуваат на почвата или водата заради заштита на растенијата;

28) **„Органско сточарско производство“** е одгледување на домашни или припитомени копнени животни, вклучувајќи и корисни инсекти;

29) **„Аквакултура“** е одгледување и производство на водни организми со користење на специфични техники со цел да се зголеми производството на водните организми над можностите на нивната природна животна средина, каде организмите остануваат во сопственост на физичкото или правното лице во текот на одгледувањето и производството, заклучно со нивното прибирање и вклучувајќи ја фазата на ловење;

30) **„Производи од аквакултура“** се водни организми во кој било стадиум на животниот циклус, кои се резултат на активностите на аквакултурата или производи добиени од нив;

31) **„Затворен рециркулаторен објект за аквакултура“** е објект на копно или на пловен објект каде што аквакултурата се одвива во заградено опкружување, кој вклучува рецикулација на вода и кој зависи од постојан надворешен извор на енергија заради стабилизација на животната средина за животните од аквакултурата;

32) **„Енергија од обновливи извори“** е енергија од обновливи нефосилни извори, како што се ветер, соларна енергија, геотермална енергија, бранови, плима и осека, хидроенергија, депониски гас и гас од погони за прочистување на отпадни води, како и биогасови;

33) **„Мрестилиште“** е место за оплодување, мрест и одгледување во текот на раните животни фази на животните од аквакултурата, посебно риби и школки;

34) **„Растилиште“** е место каде што се применува преоден аквакултурен одгледувачки систем помеѓу мрестилиштето и фазата на раст, при што фазата на растилиште завршува во првата третина на производниот циклус;

35) **„Загадување на водите“** е контаминација на водните системи како езера, реки, извори и подземни води кога загадувачите директно или индиректно се испуштаат во водата, без соодветен третман за отстранување на штетните соединенија, кое влијае врз растенијата и организмите кои живеат во овие водни системи и има штетен ефект не само на индивидуалните видови и популации, туку и за целокупната биолошка заедница;

36) **„Поликултура“** е одгледување во рамките на аквакултура на два или повеќе видови водни организми, обично од различни трофички нивоа, во иста одгледувачка единица;

37) **„Производен циклус“** е животен циклус на животните од аквакултурата или алгите, од најраната животна фаза (оплодена икра/оплодени јајца во случај на животни од аквакултура), па сè до заловувањето /до уловот;

38) **„Ветеринарен третман“** се сите активности за куративен или превентивен третман насочени против појавата на одредена болест кај животните;

39) **„Ветеринарно-медицински производ/препарат“** е секоја супстанца или мешавина од супстанции за лечење или спречување болести кај животните, како и заради поставување медицинска дијагноза или со цел обновување, поправање или прилагодување на физиолошките функции кај животните;

40) **„Подготовка“** се постапките за зачувување и/или преработка на органски производи или производи во преод, или сите други постапки кои се спроведуваат на непреработен производ без промена на почетниот производ, како што е колење, расекување, чистење или мелење, како и пакување, означување или измена во означувањето кои се однесуваат на органско земјоделско производство;

41) **„Храна“** е секоја супстанца или производ, без разлика дали е преработен, делумно преработен или не преработен, кој е наменет за употреба од страна на луѓето, вклучувајќи пијалак, гума за цваќање, адитиви и секоја супстанца, вклучувајќи ја водата намерно вградена во храната во текот на нејзиното производство, подготовка или третман;

42) **„Храна за животни“** е секоја супстанца или производ, без разлика дали е преработен, делумно преработен или непреработен кој е наменет за употреба од страна на животните, вклучувајќи адитиви и супстанции намерно вградени во храната во текот на нејзиното производство, подготовка или третман;

43) **„Крмни суровини“** се производи од растително или животинско потекло, чија основна намена е задоволување на потребите на животните за храна во нивниот изворен облик, свежи или конзервирани и производи добиени со нивна индустриска преработка, како органски или неоргански материи кои содржат или не содржат додатоци во храната за животни, а се наменети за користење во перорална исхрана на животните директно како такви, или по преработката или за припрема на крмни смеси или како носачи на премикси;

44) **„Ставање во промет“** е складирање на храната или храната за животни со цел продажба, вклучувајќи и понуда за продажба или која било друга форма на пласман, било бесплатно или не, како и самата продажба, дистрибуција и други облици на промет;

45) **„Пуштање во слободен промет“** е царинска постапка со која странска стока добива статус на домашна стока, при што треба да се применат мерките на трговска политика, да се исполнат потребните барања и постапки за увоз на стока и за плаќање на сите давачки пропишани со прописите од областа на царината;

46) **„Трговец“** е секое лице кое самостојно во вид на занимање врши трговска дејност (според дејностите утврдени во Националната класификација на дејности – НКД Рев. 2) заради остварување добивка со производство, трговија и давање услуги на пазарот;

47) **„Подизведувач“** е правно или физичко лице кое преку подоговор со носителот на набавката, со кој договорниот орган склучил договор за јавна набавка или рамковна спогодба, снабдува стоки, обезбедува услуги или изведува работи што се директно поврзани со извршувањето на договорот или рамковната спогодба;

48) **„Следливост“** е можност за следење на храна, храна за животни, животни кои служат за производство на храна, суровини или супстанции наменети или за кои се очекува дека ќе бидат вградени во храната или храната за животни, низ сите фази на производство, подготовка и дистрибуција;

49) **„Фаза на производство, подготовка и дистрибуција“** е секоја фаза од примарното производство на органски производи или производи од периодот на преод до нивното складирање, преработка, доработка, транспорт и продажба или снабдување на крајните корисници, доколку е соодветно, етикетирање, означување, рекламирање, увоз, извоз и подоговорни активности;

50) **„Состојка“** е која било супстанца или производ, вклучувајќи ароми, прехранбени адитиви и прехранбени ензими, како и која било состојка на сложена состојка, која се користи во производството или подготовката на храната и која сè уште е присутна во крајниот производ, дури и ако е во изменет облик, или, за производите кои не се храна, која било супстанца или производ која се користи во производството или подготовката на производите, која и понатаму е во готовиот производ, дури и во изменет облик, освен резидуите кои не се сметаат за состојки;

51) **„Означување“** се сите зборови, податоци, печати, трговски имиња, трговски марки, заштитени имиња, знаци, слики, илустрации или симболи кои се однесуваат на производот и кои се наоѓаат на која било амбалажа, документ, известување, ознака, алка или обвивка која го придружува производот или се однесува на истиот;

52) **„Рекламирање“** е секое претставување на производот на јавноста на секој начин, освен означувањето, кое има за цел или е веројатно дека ќе изврши влијание на формирање на став, верувања или однесувања, со цел директно или индиректно да се промовира производството на органските производи;

53) **„Надлежен орган“** е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството);

54) **„Надлежни органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство“** се Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство;

55) **„Контролно тело“** е правно лице на кое надлежниот орган му издава решение за овластување за вршење контрола и сертификација во органското земјоделско производство во согласност со одредбите од овој закон;

56) **„Официјални контроли“** се активности што ги вршат надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство или контролните тела или физичките лица кои се овластени да вршат одредени задачи во согласност со прописите од областа на официјалните контроли;

57) **„Други официјални активности“** се активности различни од официјални контроли извршени од страна на надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство или контролните тела или физичките лица кои се овластени да вршат одредени задачи во согласност со прописите од областа на официјалните контроли, со цел да се провери дали во текот на целиот процес и во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција, производите од член 2 став (1) од овој закон се произведени во согласност со овој закон, како и издавање на одобренија, сертификати или потврди согласно прописите од областа на официјалните контроли;

58) **„Контролор“** е лице ангажирано од страна на контролно тело да спроведува официјални контроли или одредени активности кои се однесуваат на официјалните контроли;

59) **„Неусогласеност“** е неисполнетост на барањата од овој закон и прописите донесени врз основа од овој закон;

60) **„Генетски модифициран организам“** (во натамошен текст: ГМО) е секој организам, вклучувајќи го секој микроорганизам, со исклучок на човечките суштества, во кој генетскиот материјал е променет на начин кој природно не се случува со процесите на размножување и/или природна рекомбинација, при што како ГМО се смета и комбинација од ГМО;

61) **„Произведен од ГМО“** е производ целосно или делумно добиен од ГМО, но не содржи ГМО или не се состои од ГМО;

62) **„Произведен со помош на ГМО“** е производ добиен со помош на ГМО како последен жив организам во процесот на производство, но не содржи ГМО или не се состои од ГМО, ниту е произведен од ГМО;

63) **„Прехранбен адитив“** е секоја супстанца која, без оглед на нејзината хранлива вредност, не се користи како храна, ниту претставува карактеристична состојка на храната, но од технолошки причини се додава во храната во текот на производството, преработката, подготовката, обработката, пакувањето, транспортот или чувањето, така што директно или индиректно преку своите меѓупроизводи станува или може да стане состојка на храната во согласност со прописите од областа на прехранбените адитиви;

64) **„Додатоци на храна за животни“** се супстанции и микроорганизми кои се додаваат во храната за животни заради подобрување на нејзините биолошки и хранливи вредности и квалитет, подобро искористување на хранливите состојки и продолжување на трајноста, поедноставна технолошка постапка во подготовката на смеси и подобрување на карактеристиките на производите од животинско потекло;

65) **„Помошно средство во преработката“** е секоја супстанца која, како таква, не претставува состојка на храната или храната за животни, а која намерно се додава при преработката на суровините, намирниците или нивните состојки за да се исполнат одредени технолошки барања за време на третирањето или преработката, што може да резултира со ненамерно, но технолошки неизбежно присуство на резидуи од супстанцата или нејзините деривати во прехранбениот производ, под услов тие резидуи односно деривати да не претставуваат ризик по здравјето на луѓето и животните и да немаат технолошки ефект во финалниот производ;

66) **„Прехранбен ензим“** е производ добиен од растенија, животни или микроорганизми или од нивните производи, вклучувајќи производ добиен преку процес на ферментација со употреба на микроорганизми, во согласност со прописите од областа на прехранбените ензими;

67) **„Јонизирачко зрачење“** е пренос на енергија во форма на честички од електромагнетни бранови со должина од 100 нанометри или помалку (фреквенција 3×10^{15} Hz или поголема), кои директно или индиректно произведуваат јони;

68) **„Претходно спакувана храна“** е секој поединечен производ кој е наменет за крајниот потрошувач и за објектите за јавна исхрана, а кој се состои од храна и амбалажа во која храната е ставена пред да биде понудена за продажба, без разлика дали амбалажата во целост или само делумно ја затвора храната, но така што содржината не може да се промени без отворање или промена на амбалажата;

69) **„Одгледување култури поврзани со почва“** е производство на растенија на почва или на почва измешана или збогатена со материјали и производи дозволени во органското земјоделско производство, поврзано со подземниот слој и карпестата подлога;

70) **„Непреработени производи“** се производи кои не биле изложени на преработка, вклучувајќи производи кои се раздвоени, одделени, отсечени, исечени, откостени, иситнети, одрани, мелени, сецкани, исчистени, обработени, излупени, издробени, оладени, замрзнати, длабоко замрзнати или одмрзнати, не земајќи ги предвид постапките за пакување и означување;

71) **„Преработени производи“** се производи кои се добиваат со преработка на непреработените производи и кои можат да содржат состојки кои се потребни за нивно производство или кои им даваат посебни карактеристики, не земајќи ги предвид постапките за пакување и означување;

72) **„Преработка“** е секоја постапка која значајно го менува почетниот производ, вклучувајќи загревање, димење, саламурење, зреење, сушење, маринирање, екстракција, екструзија или комбинација од овие постапки, вклучувајќи употреба на супстанцииите и состојките од членовите 24 и 25 од овој закон, но не вклучувајќи пакување и означување;

73) **„Интегритет на органски производи или производи во преод“** е состојба кога производите не покажуваат неусогласеност којашто:

а) во која било фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата има влијание врз карактеристиките на производот како органски производ или производ во преод или

б) е повторлива или намерна;

74) **„Веранда“** е заграден простор во кој постои дел во кој животните се заштитени од неповолни климатски настани;

75) **„Добра производствена пракса“** се производни процеси со кои се осигурува квалитетот со кој се гарантира дека материјалите и предметите доследно се произведуваат и надгледуваат заради усогласеност со барањата кои се однесуваат на нив, како и со стандардите за квалитет соодветни за нивната намена, не загрозувајќи го здравјето на луѓето или не предизвикувајќи неприфатливи промени во составот на храната, односно не доведувајќи до влошување на органолептичките својства на храната;

76) **„Болест кај животни“** е појава на инфекција и/или инфестација кај животните со или без клиничка или патолошка манифестација предизвикана од еден или повеќе причинители на болеста;

77) **„Неповолен климатски настан“** се временски услови како мраз, град, лед, бура, силен дожд или силна суша, кои може да се поврзат со природна катастрофа;

78) **„Еколошки инцидент“** е специфична појава на загадување, контаминација или деградација на квалитетот на средината која е поврзана со одреден настан и е со ограничен географски опсег; но не опфаќа општи еколошки ризици кои не се поврзани со одреден настан, како што се климатските промени или атмосферското загадување;

79) **„Природна катастрофа“** е природен настан од биотска или абиотска природа што доведува до важни нарушувања во системите за земјоделско производство или шумски структури, на крајот предизвикувајќи важна економска штета на земјоделскиот или шумарскиот сектор и

80) **„Катастрофален настан“** е непредвиден настан од биотска или абиотска природа предизвикана од човечко дејство што доведува до важни нарушувања во системите за земјоделско производство или шумски структури, предизвикувајќи важна економска штета на земјоделскиот или шумарскиот сектор.

II. ЦЕЛИ И НАЧЕЛА НА ОРГАНСКОТО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

Цели

Член 4

Целите на органското земјоделско производство се следниве:

- а) придонес кон заштита на животната средина и климата;
- б) одржување на долгорочната плодност на почвите;
- в) придонес кон високо ниво на биолошка разновидност;
- г) значителен придонес кон здрава животна средина;
- д) придонес кон високо ниво на стандарди за благосостојба на животните, особено во исполнување на специфичните потреби на однесување за конкретните специфични видови животни;
- ѓ) поттикнување на кратки дистрибутивни канали и локално производство;
- е) поттикнување на зачувувањето на ретки и автохтони раси на животни на кои им се заканува опасност од изумирање;

ж) придонес кон развојот на снабдувањето на растителен генетски материјал прилагоден на посебните потреби и цели на органското земјоделско производство;

з) придонес кон високо ниво на биодиверзитет, особено со користење на разновиден растителен генетски материјал, како што е органски хетероген материјали и сорти соодветни за органското земјоделско производство и

с) поттикнување развој на органски селекциони активности, со цел придонес кон повољните економски перспективи во органското земјоделско производство.

Општи начела

Член 5

Органското земјоделско производство претставува одржлив систем на управување којшто се заснова на следниве општи начела:

а) почитување на системите и циклусите на природата и одржување и подобрување на состојбата на почвата, водата и воздухот, на здравјето на растенијата и животните и на рамнотежата меѓу нив;

б) зачувување на елементите на природниот пејзаж, како што се локалитетите на природно наследство;

в) одговорно користење на енергијата и природните ресурси, како што се водата, почвата, органските материи и воздухот;

г) производство на широк спектар на висококвалитетна храна и други земјоделски производи и производи од аквакултура коишто одговараат на побарувачката на потрошувачите за стоки коишто се произведени со примена на процеси кои не нанесуваат штета на животната средина, здравјето на човекот, здравјето на растенијата или здравјето и благосостојбата на животните;

д) обезбедување интегритет на органското земјоделско производство во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција на храна и храна за животни;

ѓ) соодветно креирање и управување на биолошките процеси, врз основа на еколошки системи и примена на природни ресурси коишто се вградени во системот на управување, притоа користејќи методи кои што опфаќаат:

- користење на живи организми и механички методи на производство,

- практикување на одгледување на култури во зависност од почвата и сточарско производство поврзано со земјиштето или практикување на аквакултура што е во согласност со начелата за одржливо управување со водите согласно прописите од областа на водите и начелата на управување на системот за заедничко уредување на пазарот на производите од рибарство и аквакултура согласно прописите од областа на рибарството и аквакултурата,

- исклучување на примената на ГМО, производи произведени од ГМО и производи произведени со ГМО, со исклучок на ветеринарни медицински производи и

- засновање на процена на ризик и примена на мерки на претпазливост и превентивни мерки, доколку е тоа соодветно;

е) ограничување на примената на надворешни влезни материи кои во случаи кога се задолжителни или не постојат соодветните практики и методи за управување наведени во точка ѓ) на овој член се ограничени на:

- влезни материи од органско земјоделско производство, при што во случај на растителен репродуктивен материјал, предност се дава на сортите избрани поради нивната способност да ги исполнат конкретните потреби и цели на органското земјоделско производство,

- природни или природно добиени супстанции и

- минерални ѓубрива со ниска растворливост;

ж) приспособување на производствениот процес, кога тоа е потребно и во рамките на овој закон, при што се земаат предвид санитарната состојба, регионалните разлики во еколошката рамнотежа, климатските и локалните услови, фазите на развој и конкретните земјоделски практики на одгледување;

з) исклучување од целокупниот органски прехранбен синџир на клонирање животни, одгледување животни кај кои настанала вештачки предизвикана полиплоидија и јонизирачко зрачење и

с) одржување високо ниво на благосостојба на животните со почитување на потребите специфични за видовите животни.

Посебни начела кои се применуваат во органското земјоделско производство

Член 6

Покрај општите начела утврдени во членот 5 од овој закон, органското земјоделско производство се заснова на следните посебни начела и тоа:

а) одржување и подобрување на животот на почвата и природната плодност на почвата, стабилноста на почвата, задржувањето на вода во почвата и биодиверзитетот на почвата, превенција и спречување на губитокот на органски материи од почвата, набивање и ерозија на почвата и исхрана и нега на растенијата првенствено преку почвениот екосистем;

б) минимална употреба на необновливи ресурси и надворешни влезни материи;

в) рециклирање на отпадот и на нуспроизводите од растително и животинско потекло како влезни материи во растителното и сточарското производство;

г) одржување на здравјето на растенијата со примена на превентивни мерки, особено во однос на изборот на соодветни видови, сорти или растителен хетероген материјал, отпорни на штетници и болести, соодветен плодоред на културите, механички и физички методи и заштита на природните непријатели на штетниците;

д) употреба на семиња и животни со висок степен на генетска разновидност, отпорност на болести и долговечност;

ѓ) при изборот на сорти растенија, да се имаат во предвид особеностите на специфичните системи за органско земјоделско производство, фокусирајќи се на земјоделските карактеристики, отпорноста на болести, прилагодувањето на разновидните локални услови во однос на почвата и климата и почитување на природните бариери на вкрстување;

е) користење растителен репродуктивен материјал од органско потекло, како што е растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал и од сорти погодни за органско земјоделско производство;

ж) производство на сорти со природна репродуктивна способност и со задржување во рамките на природните бариери на вкрстување;

з) можност земјоделците да користат растителен репродуктивен материјал добиен од нивните сопствени земјоделски стопанства со цел употреба на адаптираните генетските ресурси кон специфичните локални услови на органското земјоделско производство;

с) при изборот на раси на животни, да се има предвид високиот степен на генетска разновидност, капацитетот на животните да се приспособат на локалните услови, нивната одгледувачка вредност, долговечност, виталност и отпорност кон болести или здравствени проблеми;

и) примена на практики на сточарско производство приспособено на локацијата и поврзано со земјиштето;

ј) примена на практики за одгледување животни коишто го подобруваат имунолошкиот систем и ја зајакнуваат природната одбрана од болести, вклучувајќи и редовна физичка активност и пристап до површини и пасишта на отворено;

к) исхрана на добитокот со органска храна (или во преод) за животни, составена од земјоделски состојки коишто се резултат на органско земјоделско производство и од природни неземјоделски супстанции;

л) производство на органски производи од животинско потекло, добиени од животни коишто биле одгледани на органски земјоделски стопанства во текот на нивниот живот од раѓањето или изведувањето;

љ) постојано одржување на здрава водена средина и квалитетот на околните водени и копнени екосистеми;

м) исхрана на водените организми со храна за животни од одржливо искористувани рибни стопанства или со органска храна за животни составена од земјоделски состојки коишто се резултат од органско земјоделско производство, вклучувајќи и органска аквакултура и од природни неземјоделски супстанции и

н) избегнување какво било загрозување на видовите организми коешто може да произлезе од органското земјоделско производство во интерес на нивно зачувување.

Посебни начела применливи за преработката на органска храна

Член 7

Производството на преработена органска храна се заснова особено на следниве посебни начела:

а) производство на органска храна од земјоделски состојки од органско потекло;

б) ограничување на употребата на прехранбени додатоци (адитиви во храна), на неоргански состојки со претежно технолошки и сензорни функции и на микронутриенти и помошни средства при преработка, така што тие да се користат во минимални количини и само во случаи на суштинска технолошка потреба или за конкретни прехранбени цели;

в) исклучување на супстанции и методи на преработка коишто можат да доведат до заблуда во однос на вистинската природа на производот;

г) преработка на органската храна со соодветна грижа, по можност со користење на биолошки, механички и физички методи и

д) исклучување на храна којашто содржи или се состои од инженерски наноматеријали.

Посебни начела применливи за преработката на органска храна за животни

Член 8

Производството на преработена органска храна за животни се заснова особено на следниве посебни начела:

а) производство на органска храна за животни од материјали за органска храна за животни;

б) ограничување на употребата на додатоци на храна за животни и помошни средства при преработка, така што тие да се користат во минимални количини и само во случаи на суштински технолошки или зоотехнички потреби или за конкретни прехранбени цели;

в) исклучување на супстанции и методи на преработка коишто можат да доведат до заблуда во однос на вистинската природа на производот и

г) преработка на органската храна за животни со соодветна грижа, по можност со користење на биолошки, механички и физички методи.

Национален план и годишна програма за поддршка на развојот на органското земјоделско производство

Член 9

(1) Националниот план за органско земјоделско производство е основен плански документ за остварување на целите од членот 4 од овој закон.

(2) Националниот план содржи: анализа на состојбите во областа на органското земјоделско производство, методи на преработка на органски земјоделски производи, среднорочни насоки за развој, активности и мерки за нивна реализација, очекувани ефекти и потребни финансиски средства за спроведување на националната политика во областа на органското земјоделско производство.

(3) Националниот план го донесува Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот) за период од седум години.

(4) За поддршка на развојот на органското земјоделско производство Владата на Република Северна Македонија донесува годишна програма.

(5) Со програмата од ставот (4) на овој член се утврдуваат мерките за поддршка и развој на органското земјоделско производство, како и обемот на финансиските средства за нивно извршување.

(6) Средства за финансирање на програмата од ставот (4) на овој член се обезбедуваат од:

- Буџетот на Република Северна Македонија,
- донации и кредити и
- други извори.

Стручен совет за органско земјоделско производство

Член 10

(1) Заради поддршка, развој, унапредување и координација на органското земјоделско производство, министерот формира Стручен совет за органско земјоделско производство.

(2) Стручниот совет од ставот (1) на овој член дава мислење од областа на органското земјоделско производство, особено за годишната програма за поддршка на развојот на органското земјоделско производство, предложените прописи и одделни проекти, како и за други прашања од областа на органското земјоделско производство.

(3) Стручниот совет од ставот (1) на овој член е составен од девет постојани членови со високо образование од областа на земјоделството и шумарството, кои имаат најмалку тригодишно искуство во органското земјоделско производство и тоа: два члена од Министерството, еден член од високо научно-образовна установа од областа на органското земјоделско производство, два члена од контролните тела, еден член од Државниот инспекторат за земјоделство, еден член од Агенцијата за храна и ветеринарство, како и два члена од Здруженијата на органски производители.

(4) Членовите на стручниот совет од ставот (1) на овој член ги номинираат институциите од ставот (3) на овој член, а ги именува министерот, при што со решение го формира стручниот совет од ставот (1) на овој член за период од четири години, со можност за повторно именување за следниот период од четири години.

(5) Министерот ја свикува конститутивната седница, на која именуваните членови избираат претседател и негов заменик од членовите на Стручниот совет од ставот (1) на овој член.

(6) Стручниот совет од ставот (1) на овој член донесува Деловник за работа, со кој се определува начинот на работата на истиот.

(7) Стручниот совет од ставот (1) на овој член еднаш годишно доставува извештај за својата работа до министерот, најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година, а по потреба изготвува и периодични извештаи.

(8) За работата на Стручниот совет од ставот (1) на овој член на членовите им следува надоместок во висина од 1/4 од просечната месечна нето плата утврдена во Република Северна Македонија, а се исплаќа еднаш годишно за најмногу две одржани седници во годината на кои присуствувал членот.

IV. БАРАЊА ЗА ОРГАНСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО ПРОИЗВОДСТВО

Општи барања за органско земјоделско производство

Член 11

(1) Субјектот кој произведува органски производи мора да ги почитува барањата за органско земјоделско производство кои се утврдени со овој закон и со прописите донесени врз основа од овој закон.

(2) Барањата за органско земјоделско производство се применуваат на целокупното земјоделско производство во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа од овој закон.

(3) Само производите и супстанциите одобрени во согласност со постапките од членовите 24 и 25 од овој закон можат да се користат во органско земјоделско производство, под услов нивната употреба во неорганско производство, исто така да е одобрена во согласност со посебните прописи донесени врз основа од овој закон.

(4) Производите и супстанциите кои се дозволени за употреба во органско земјоделско производство, под услов да се одобрени со прописите за фитофармацевтски производи се следниве:

а) антидоти/протектанти, синергисти и коформуланти како составни делови на фитофармацевтски производи и

б) помошни средства (адјуванти) кои што се мешаат со фитофармацевтски производи.

(5) Употребата на производи и супстанции во органското земјоделско производство за други цели, кои не се опфатени во овој закон, се дозволени под услов нивната употреба да е во согласност со начелата утврдени во членовите 5,6,7 и 8 од овој закон и прописите донесени врз основа од овој закон.

(6) Во преработката на органска храна или храна за животни како и во преработката на суровини кои се користат во органската храна или храната за животни не смее да се користи јонизиращко зрачење.

(7) Забрането е клонирање на животни и одгледување животни кај кои дошло до појава на вештачки предизвикана полиплоидија.

(8) Превентивните мерки и мерките за претпазливост треба да се применуваат во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата каде што е неопходно.

(9) По исклучок од ставот (2) на овој член, земјоделското стопанство може да се подели на јасно и ефективно одделени производствени единици за органско земјоделско производство, за производство во преод и за неорганско производство, под услов во производствените единици кои не се за органско земјоделско производство да се вклучат:

а) различни видови во однос на добитокот;

б) различни сорти кои можат лесно да се разликуваат во однос на растенијата и

в) исти видови во однос на алгите и животните од аквакултура под услов да постои јасна и ефективна одделеност меѓу производствените локации или единици.

(10) По исклучок од ставот (9) точка б) на овој член во случај на повеќегодишни насади на кои им е потребен период на одгледување од најмалку три години, можат да се вклучат различни сорти, кои не можат лесно да се разликуваат или исти сорти, под услов производството да е во рамките на планот за преод и под услов преодот на последниот дел од површината на која се однесува производството во органско земјоделско производство да започне што е можно побргу и да се заврши во рок од најмногу пет години.

(11) Во случаите од ставот (10) на овој член:

а) земјоделецот треба да го извести контролното тело за почетокот на бербата за секој од засегнатите производи најмалку 48 часа однапред;

б) по завршувањето на бербата, земјоделецот треба да го извести контролното тело за точните количини собрани од засегнатите единици и за преземените мерки за одделување на производите и

в) планот за преод и мерките коишто треба да се преземат за да се обезбеди ефективно и јасно одделување, контролното тело ги потврдува секоја година, по почетокот на планот за преод.

(12) Барањата кои се однесуваат на различни видови на сорти, утврдени во ставот (9) точки а) и б) на овој член, нема да се применуваат во случај на истражувачки и образовни центри, расадопроизводни центри, мултипликатори на семе и селекциони активности.

(13) Доколку, во случаите наведени во ставовите (9), (10), (11) и (12) на овој член на сите производствени единици од земјоделското стопанство не се управува согласно барањата за органско земјоделско производство, субјектите треба да:

а) ги чуваат производите и супстанциите искористени за единиците за органско производство и за производствените единици во преод одделно од оние коишто се користат за единиците за неорганско производство;

б) ги чуваат производите произведени во единиците за органско производство, производствените единици во преод и единиците за неорганско производство одделно едни од други и

в) водат соодветна евиденција во која е прикажано ефективното одделување на производствените единици и на производите.

(14) Дополнителните барања и начинот на поделба на земјоделското стопанство во производствени единици за органско земјоделско производство, за производство во преод и за неорганско производство поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 14 став (10) од овој закон.

Преод

Член 12

(1) Земјоделците и субјектите коишто произведуваат во аквакултура мора да го почитуваат периодот на преод, при што во текот на целокупниот период на преод се применуваат сите барања за органско земјоделско производство утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа од овој закон.

(2) За производство во аквакултурата периодот на преод за објекти коишто не можат да се исушат, исчистат и дезинфицираат е 24 месеци, за објекти коишто се исушени или се во состојба на мирување е 12 месеци, за објекти коишто се исушени, исчистени и дезинфицирани е шест месеци, а за објекти на отворени води, вклучувајќи ги оние коишто произведуваат школки, периодот на преод е три месеци.

(3) За да можат растенијата и растителните производи да се сметаат за органски производи, барањата за производството утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон мора да се применувале на земјоделски парцели во текот на периодот на преод од најмалку две години пред сеидбата или кај ливадите и повеќегодишните фуражни култури, во текот на периодот на преод од најмалку две години пред нивната употреба како органска храна за животни или кај повеќегодишните култури освен фуражни култури, во периодот на преод од најмалку три години пред првата берба на органските производи.

(4) Ако земјиштето или една или повеќе парцели не се исчистени од производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органско земјоделско производство, надлежното контролно тело може да донесе одлука за продолжување на периодот на преод за земјиштето или парцелите до една година после истекот на периодите наведени во ставот (3) на овој член, земајќи ги предвид следниве барања:

а) на крајот на периодот на преод, процесот на деградација на производот или супстанцијата мора да гарантира незначително ниво на остатоци во почвата или во случај на повеќегодишна култура во растението и

б) бербата добиена по третманот не може да се пласира на пазарот како органски производи или производи во преод.

(5) Периодот на преод започнува најрано кога земјоделецот или субјектот ќе го извести контролното тело за својата активност, во согласност со членот 34 став (1) од овој закон.

(6) Ниту еден претходен период не може ретроактивно да се признае како дел од периодот на преод, освен во случаи кога субјектот може да обезбеди доказ дека земјишните парцели биле природни подрачја или земјоделски површини коишто, во текот на период од најмалку три години не биле третирани со производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органско земјоделско производство.

(7) Производите произведени во текот на периодот на преод нема да се стават во промет како органски производи ниту како производи во преод, освен следниве производи:

а) растителен репродуктивен материјал, под услов да се почитува период на преод од најмалку 12 месеци и

б) производи од растително потекло и производи за храна за животни од растително потекло и нивни преработки под услов производот да содржи состојка од една земјоделска култура и под услов да се почитува период на преод од најмалку 12 месеци пред бербата.

(8) Со цел ретроактивно признавање на претходен период за период на преод субјектот треба да поднесе до контролното тело барање за ретроактивно признавање, приложувајќи и документација со која се потврдува дека земјишните парцели биле природни подрачја или земјоделски површини кои во текот на периодот од најмалку три години не биле третирани со производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство. Со барањето субјектот приложува:

а) мапи на коишто е јасно означена секоја земјоделска површина за којашто се бара ретроактивно признавање и податоци за вкупната површина на тие земјоделски површини, податоци за видот и обемот на тековното производство и, доколку се достапни, координати за геолокација и

б) податоци за применуваните агрономски практики на земјоделските површини во последните три години до денот на поднесувањето на барањето, со цел проценка на евентуална употреба на производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство.

(9) По приемот на барањето за ретроактивно признавање и документацијата од ставот (8) на овој член, контролното тело:

а) изготвува детална анализа на ризик за секоја земјоделска површина за која е поднесено барањето, земајќи ја предвид вкупната површина и агрономските практики што се применувале во последните три години до денот на поднесувањето на барањето;

б) доколку се утврди ризик од евентуална контаминација поради третирање со производи и супстанции кои не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство, зема мостри од почвата и/или од растенијата од земјоделската површина и ги доставува во акредитирана лабораторија за вршење на лабораториски анализи;

в) спроведува контрола на лице место со цел потврдување на веродостојноста на податоците од ставот (8) на овој член доставени од субјектот;

г) прибира и оценува и други релевантни документи што ги смета за неопходни при оценување на барањето за ретроактивно признавање и

д) врз основа на извршената анализа, контрола и добиените резултати од акредитираната лабораторија, издава писмена изјава во која се наведува дали е оправдано ретроактивно признавање на претходен период како дел од периодот на преод, при што се наведува и почетниот период кој се смета за органски за секоја земјоделска површина и за вкупната површина за која што ретроактивно се признава претходниот период за период на преод.

(10) Контролното тело по проверка на барањето за ретроактивно признавање и приложената документација и по извршениот увид на земјоделската површина, барањето и целокупната документација од ставовите (8) и (9) на овој член ги доставува до Министерството, кое донесува одлука за ретроактивно признавање на претходен период за период на преод во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето и целокупната документација.

(11) Формата и содржината на образецот на барањето за ретроактивно признавање, како и документацијата која е потребно да се достави со цел ретроактивно признавање на претходниот период за период на преод во согласност со став (8) на овој член, поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 14 став (10) од овој закон.

Забрана за употреба на ГМО

Член 13

(1) ГМО, производи произведени од ГМО и производи произведени со ГМО не смеат да се користат како состојка во храната или во храната за животни, или како храна, храна за животни, помошно средство при преработка, фитофармацевтски производи, ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата, растителен репродуктивен материјал, микроорганизми или животни во органско производство.

(2) За целите на забраната утврдена во ставот (1) на овој член, во однос на ГМО и производи произведени од ГМО за храна и за храна за животни, субјектите можат да се обезбедат со ознаките на производите или кој било придружен документ согласно прописите од областа на генетски модифицираната храна и храна за животни и прописите од областа на безбедноста на храната за животни.

(3) Субјектите можат да претпостават дека никакви ГМО ниту производи произведени од ГМО не се користени при производството на купената храна и храна за животни доколку на таквите производи не е ставена или обезбедена ознака или не се придружени со документ предвиден во согласност со прописите од став (2) на овој член, освен доколку тие не добиле други информации коишто укажуваат дека означувањето на производите не е во согласност со соодветните прописи.

(4) Субјектите кои користат производи кои не потекнуваат од органско производство и кои не се храна или храна за животни, мораат во текот на набавката да побараат од добавувачот потврда дека доставените производи не се ГМО, производи произведени од ГМО или производи произведени со помош на ГМО.

Барања за органско растително производство

Член 14

(1) За органското растително производство се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон.

(2) Органските земјоделски култури, освен оние кои природно се одгледуваат во вода, треба да се произведуваат во почва или во почва измешана или нагубрена со материјали и производи одобрени во органско растително производство.

(3) Во органското растително производство се дозволени постапки како одгледување растенија за производство на украсни и зачински растенија во садови кои на крајниот потрошувач му се продаваат заедно со садовите, како и одгледување садници или расад во садови за понатамошно пресадување.

(4) Забрането е хидропонско производство, односно метод на одгледување растенија кои природно не растат во вода, кај кои коренот се наоѓа само во хранлив раствор или во инертен медиум на кој му е додаден хранлив раствор, освен при производството на никулци користејќи го методот на влажење на семето, под услов семето да е органски произведено како и производство на главици од цикорија вклучувајќи и потопување во чиста вода.

(5) Сите користени техники за органско растително производство, мора да спречуваат или намалуваат каков било придонес во загадувањето на животната средина.

(6) Барањата за органско растително производство ги опфаќаат и барањата за собирање на самоникнати растенија и барањата за производство на печурки.

(7) За производство на растенија и растителни производи кои не се растителен репродуктивен материјал се употребува само растителен репродуктивен материјал од органско потекло.

(8) При избор на органски растителен репродуктивен материјал, субјектите треба предност да му даваат на растителен репродуктивен материјал од органско потекло погоден за органско земјоделско производство.

(9) По исклучок од ставот (7) на овој член, ако податоците собрани во евиденцијата од членот 26 став (1) од овој закон покажуваат дека квалитативните или квантитативните потреби на субјектот во врска со растителниот репродуктивен материјал од органско потекло, со исклучок на садници, не се исполнети, контролното тело може да одобри употреба на растителен репродуктивен материјал во преод или растителен репродуктивен материјал од неорганско потекло. Доколку растителен репродуктивен материјал од органско потекло не е достапен на пазарот во Република Северна Македонија може да се користи растителен репродуктивен материјал во преод или растителен репродуктивен материјал од неорганско потекло, над кој не е спроведен третман со фитофармацевтски производи кои не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство и само со одобрување на контролното тело. Субјектот треба да приложи доказ до контролното тело за проверка на достапноста на растителниот репродуктивен материјал од органско потекло со тоа што ќе треба да ги приложи барањата до трговците-добавувачи за растителен репродуктивен материјал од органско потекло.

(10) Барањата за органско растително производство поблиску ги пропишува министерот.

Ставање во промет на растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал

Член 15

(1) Растителниот репродуктивен материјал од органски хетероген материјал може да се стави во промет без исполнување на барањата за регистрација и без исполнување на категориите за сертификација на предосновен, основен и сертифициран материјал и барања за други категории кои се наведени во прописите со кои се уредува производството на семе, расад и саден материјал.

(2) Растителниот репродуктивен материјал од органски хетероген материјал од ставот (1) на овој член може да се стави во промет после пријава од страна на трговецот - добавувач до Управата за семе и саден материјал.

(3) Пријавата на трговецот-добавувач од ставот (2) на овој член се поднесува во облик на документација која содржи:

а) податоци за подносителот на барањето;

б) видот и ознаката на органски хетероген материјал;

в) опис на главните агрономски и фенотипски карактеристики кои се заеднички за таа група на растенија, вклучително и методите на одгледување, сите достапни резултати од испитувањата во врска со тие карактеристики, земјата на производство, како и употребениот сроден материјал;

г) изјава на подносителот на барањето за вистинитоста на податоците наведени во точките а), б) и в) на овој став и

д) репрезентативен примерок.

(4) Производството на растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал се врши во согласност со овој закон и со прописите со кои се уредува производството на семе, расад и саден материјал.

(5) Ставањето во промет на растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал, како и формата и содржината на образецот на пријавата од ставот (3) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

Барања за органско сточарско производство и органско пчеларство

Член 16

(1) Покрај барањата за органско земјоделско производство утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон, во органското сточарско производство потребно е да се исполнат и следниве барања:

- во однос на потеклото на животните,
- за исхраната на животните,
- за сместувањето и практиките за одгледување на животните,
- за здравствена заштита на животните и
- за благосостојба на животните.

(2) Во органското пчеларство потребно е да се исполнат барањата за:

- местоположба на пчеларникот и
- употреба на материјали во пчеларството и собирање на медот.

(3) Се забранува органско сточарско производство без земјиште на кое производителот кој има намера да одгледува добиток по барањата на органско земјоделско производство не управува со земјоделско земјиште и не склучил договор за соработка во писмена форма со друг производител во врска со употреба на органски производни единици или производствени единици во преод за тој добиток, освен во органското пчеларство.

(4) Барањата за органско сточарско производство и органско пчеларство поблиску ги пропишува министерот.

Барања за органско земјоделско производство на алги и животни од аквакултура

Член 17

(1) За органско земјоделско производство на алги и животни од аквакултура се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон.

(2) Барањата од ставот (1) на овој член се применуваат на органско производство на видови риби, ракови, иглокожи и мекотели, како и во производството на зоопланктони, ракчиња, ротифери, црви и други водни животни кои што се употребуваат како храна за животни.

(3) Активностите треба да се одвиваат на локации коишто не се подложни на загадување со производи или супстанции коишто не се одобрени за употреба во органско производство или со загадувачи коишто би ја загрозиле органската природа на производите.

(4) Производствените единици за органско производство и производствените единици за неорганско производство соодветно треба да се одвојуваат во согласност со најмалата оддалеченост за одвојување земајќи ја во предвид природната ситуација, одвоените системи за дистрибуција на вода, оддалеченоста како и локацијата на единицата за органско производство по течението и спротивно од течението.

(5) Субјектот до контролното тело треба да достави план за одржливо управување соодветен за производствената единица за аквакултура и собирање алги.

(6) Планот треба да се ажурира секоја година и во истиот се наведуваат детали за влијанијата од активноста врз животната средина и постапката за следење на околината којашто треба да се преземе и ги содржи мерките коишто треба да се преземат за негативните влијанија врз непосредната водена и копнена околина да бидат минимални, вклучувајќи го кога тоа е применливо, испуштањето на хранливи материи во околината по производствен циклус или годишно. Во планот се евидентира и надзорот и поправката на техничката опрема.

(7) Посебните барања за органско земјоделско производство на алги и животни од аквакултура, како и посебните барања за период на преод за производствената единица во аквакултурата вклучително и животни од аквакултурата, подготовка на непреработени производи, дополнителни барања за поедини видови и категории на животни, потекло на животните од аквакултура, исхраната, здравствената заштита, практики на сместување и одгледување и благосостојба на животните поблиску ги пропишува министерот.

Барања за производство на органска преработена храна

Член 18

(1) За производство на органска преработена храна се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон.

(2) Прехранбените адитиви, помошните средства при преработка и другите супстанции и состојки кои се употребуваат во преработката на храна, како и сите применети практики на преработка, како што е чадењето, мора да бидат во согласност со начелата за добрата производствена пракса.

(3) Субјектите кои произведуваат преработена храна треба да воспоставуваат и да применуваат постапки кои се базираат на системско утврдување на клучните чекори во преработката со што обезбедуваат дека произведените преработени производи во секој момент се во согласност со овој закон и треба да:

а) спроведуваат мерки на претпазливост;

б) спроведуваат соодветни мерки за чистење, да ја следат нивната ефикасност и да водат евиденција за истите и

в) гарантираат дека на пазарот не се пласираат неоргански производи со ознака која упатува дека се органски произведени.

(4) Органските преработени производи, производите во преод и неорганските производи треба да се подготвуваат временски и просторно одвоени едни од други.

(5) Доколку во единицата за подготовка се подготвуваат или се складираат органските преработени производи, производите во преод или неорганските производи, во која било комбинација, субјектот е должен:

а) да го извести контролното тело;

б) да продолжи со непрекинато извршување на активностите до завршување на производната серија, просторно или временски одвоено од слични активности кои се извршуваат на било кој друг вид на производ (преработен органски производ, производ во преод или неоргански производи);

в) да ги складира преработените органски производи, производите во преод или неорганските производи, пред и после извршување на активностите, така што да се просторно или временски одвоени едни од други;

г) да води ажурирана евиденција за сите преземени активности, како и за количината на преработените производи, да ја чува и да ја става на располагање при вршење на контрола;

д) да преземе потребни мерки за да се обезбеди идентификација на серијата и за да се избегне мешање или меѓусебна замена на органски преработените производи, производите во преод или неорганските производи и

ѓ) да спроведува активности врз органски преработените производи, производите во преод или неорганските производи само после извршено соодветно чистење на опремата за производство.

(6) Не е дозволено да се користат производи, супстанции и техники со помош на кои повторно се воспоставуваат својства кои се изгубени во текот на преработката и складирањето на органска храна, кои ги отстрануваат последиците од небрежност во преработката на органска храна или кои на било кој друг начин може да доведат до заблуда за вистинската природа на производите наменети за пласман на пазарот како органска храна.

(7) Посебните барања за производство на органска преработена храна, како и употребата на одредени производи и супстанции при преработка на храната поблиску ги пропишува министерот.

Барања за производство на органска преработена храна за животни

Член 19

(1) За производство на органска преработена храна за животни се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон.

(2) Прехранбените адитиви за животни, помошните средства при преработката и другите супстанции и состојки кои се употребуваат во преработката на храна за животни, како и сите применети практики за преработка, како што е чадењето, мора да бидат во согласност со начелата на добрата производствена пракса.

(3) Субјектите кои произведуваат преработена храна за животни, треба да воспоставуваат и да применуваат постапки кои се базираат на системско утврдување на клучните чекори во преработката со што обезбедуваат дека произведените преработени производи во секој момент се во согласност со овој закон и треба да:

а) спроведуваат мерки на претпазливост;

б) спроведуваат соодветни мерки за чистење, да ја следат нивната ефикасност и да водат евиденција за истите и

в) гарантираат дека на пазарот не се пласираат неоргански производи со ознака која упатува дека се органски произведени.

(4) Органските преработени производи, производите во преод и неорганските производи треба да се подготвуваат временски и просторно одвоени едни од други.

(5) Доколку во единицата за подготовка се подготвуваат или се складираат органските преработени производи, производите во преод или неорганските производи, во која било комбинација, субјектот е должен:

а) да го извести контролното тело;

б) да продолжи со непрекинато извршување на активностите до завршувањето на производната серија, просторно и временско одвоено од слични активности кои се извршуваат на било кој друг вид на производи (преработени органски производи, производи во преод или неоргански производи);

в) да ги складира преработените органски производи, производите во преод или неорганските производи, пред и после извршување на активностите, така што да се просторно или временски одвоени едни од други;

г) да води ажурирана евиденција за сите преземени активности, како и за количините на преработените производи, да ја чува и да ја става на располагање при вршење на контрола;

д) да презема потребни мерки за да се обезбеди идентификација на серијата и за да се избегне мешање или меѓусебна замена на органски преработените производи, производите во преод или неорганските производи и

ѓ) да спроведува активности врз органски преработените производи, производите во преод или неорганските производи само после извршено соодветно чистење на опремата за производство.

(6) Дополнителните барања за производство на органска преработена храна за животни, како и употребата на одредени производи и супстанции при преработката на храната за животни, поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Барања за производство на органско вино и органски производи од вино

Член 20

(1) За производство на органско вино и органските производи од вино се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 12 и 13 од овој закон и посебните прописи со кои се уредуваат производите од вино.

(2) Органското вино и органските производи од вино треба да се произведуваат од органски суровини.

(3) Само производите и супстанциите кои се одобрени за употреба во органското земјоделско производство во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, може да се користат за производство на органско вино и органски производи од вино.

(4) Дополнителните барања за производство на органско вино и органски производи од вино кои се однесуваат на енолошките практики, процеси и постапки, употребата на одредени производи и супстанции, енолошки средства и начин на обработка кои се одобрени во производството на органско вино и органски производи од вино, поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Барања за производство на органски квасец што се користи како храна или храна за животни

Член 21

(1) За производство на органски квасци што се користат како храна или храна за животни се применуваат барањата утврдени во овој член, како и барањата утврдени во членовите 11, 13 и 19 од овој закон.

(2) За производство на органски квасец е дозволена употреба само на органски произведени супстрати.

(3) Органскиот квасец не треба да биде присутен во органската храна или храната за животни заедно со неорганскиот квасец.

(4) Дополнителните барања кои се однесуваат на производство на органски квасец и употреба на одредени производи и супстанции во производството на квасец поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Отстапување од барањата за органско производство во исклучителни случаи

Член 22

(1) Состојба што произлегува од неповолни климатски настани, болест на животни, еколошки инцидент, природна катастрофа или од катастрофален настан, како и од секоја друга слична ситуација, се утврдува како катастрофална околност.

(2) Отстапувањата од барањата во органското земјоделско производство во исклучителни случаи при катастрофална околност се утврдуваат со решение донесено од страна на министерот.

(3) Решението од ставот (2) на овој член се донесува по службена должност по утврдување од страна на Министерството кои субјекти биле погодени од катастрофалната околност од ставот (1) на овој член во засегнатите области или по барање од засегнатите субјекти, под услов отстапувањата да се применуваат:

а) за ограничен временски период и не подолго отколку што е потребно, а во никој случај не подолго од 12 месеци, поради продолжување или повторно започнување на органското земјоделско производство како што е извршувано пред денот на примена на тие отстапувања;

б) во врска со конкретно погодени видови производство или кога е потребно, земјишни парцели и

в) за сите соодветни субјекти кои применуваат органско земјоделско производство погодени во засегнатата област или само за засегнатиот поединечен субјект, во зависност од случајот.

(4) Примената на отстапувањата од ставот (3) на овој член согласно решението од ставот (2) на овој член, не е во спротивност со сертификатот од членот 35 од овој закон во периодот кога се применуваат отстапувањата, под услов засегнатиот субјект или субјекти да ги исполнуваат условите под кои се утврдени отстапувањата.

(5) Решението од ставот (2) на овој член може да се донесе во следниве исклучителни случаи:

а) за производство на растенија и растителни производи кои не се растителен репродуктивен материјал, може да се употреби растителен репродуктивен материјал од неоргански растителни производи ако не може да се употреби репродуктивен растителен материјал од органско растително производство или во преод, под услов растителниот репродуктивен материјал од неорганско потекло да не се третира со фитофармацевтски производи, освен со оние кои се одобрени за третман на семе во согласност со членот 24 став (1) од овој закон;

б) во случај на висока смртност на животните и ако органски одгледувани животни не се достапни, стадото или јатото може да се обнови или повторно да се формира со неоргански одгледувани животни, под услов да се почитуваат соодветните периоди на преод;

в) добитокот може да се храни со неорганска добиточна храна наместо со органска добиточна храна или добиточна храна во период на преод, во случај кога производството на добиточна храна е изгубено или се наметнуваат ограничувања;

г) кога е погодена производствената единица на добиток, може да се приспособи пасањето на органско земјиште, густината на сместување во објектите и минималните површини за затворени и отворени простори согласно прописот од членот 16 став (4) од овој закон;

д) во случај на губење на производството на добиточна храна или наметнување на ограничувања, процентот на сува материја што се состои од волуминозна крма, свежа или сува крма или силажа во дневните оброци може да се намали, под услов да се исполнети прехранбените потреби на животните во различни фази од нивниот развој;

ѓ) ако се загрози опстанокот на пчелните заедници од други причини кои не се климатски услови, пчелните заедници може да се преместат во области кои не се во согласност со одредбите за поставување пчеларници од овој член и може да се хранат со органски мед, органски полен, сируп од органски шеќер или органски шеќер и

е) во случај на висока смртност на животните од аквакултурата и ако не се достапни животни од органска аквакултура, аквакултурните залихи може да се обноват или повторно да се формираат со животни од неорганска аквакултура под услов последните две третини од траењето на производниот циклус да се управуваат во рамките на органско управување.

(6) На постапките, барањата и исклучителните случаи кои не се опфатени со овој член, а кои се однесуваат на органското земјоделско производство ќе се применуваат одредбите од членовите 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 49, 50 и 145 од Законот за заштита и спасување.

Собирање, пакување, транспорт и складирање на органските производи, производите во преод и неоргански производи

Член 23

(1) Собирање, пакување, транспорт и складирање на органски производи, производи во преод и неоргански производи се спроведува согласно одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Барањата за начинот на собирање, пакување, транспорт и складирање на органските производи, производите во преод, неорганските производи, како и храната за животни и живи животни поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Одобрување на производи и супстанции за употреба во органското земјоделско производство

Член 24

(1) Во органското земјоделско производство одобрена е употреба на следниве производи и супстанции:

- а) активни супстанции што се користат во фитофармација;
- б) ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материји;
- в) неоргански материјал за храна за животни добиен од растенија, алги, животни или квасец или материјал за храна за животни од микробиолошко или минерално потекло;
- г) додатоци за храна за животни и помошни средства при преработка;
- д) производи за чистење и дезинфекција на рибници, кафези, резервоари, проточни системи, објекти или инсталации кои што се користат за органско сточарско производство;
- ѓ) производи за чистење и дезинфекција на објекти и инсталации коишто се користат за органско растително производство, вклучувајќи и за складирање во земјоделско стопанство;

- е) производи за чистење и дезинфекција во објектите за преработка и складирање;
- ж) прехранбени додатоци и помошни средства при преработка;
- з) состојки од земјоделско потекло кои не се од органско земјоделско производство, а кои ќе се користат во производство на преработена органска храна и
- с) помошни средства при преработка за производството на квасец и производи од квасец.

(2) Листата на производи и супстанции одобрени за употреба во органското земјоделско производство, во која ќе бидат вклучени одобрените производи и супстанции од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот.

Одобрување на земјоделски состојки од неорганско потекло за преработена органска храна

Член 25

(1) Министерството на барање на субјектот може привремено да одобри употреба на земјоделски состојки од неорганско потекло за производство на преработена органска храна за период од шест месеци со можност за продолжување од најмногу два пати по шест месеци, поради обезбедување на пристапот до одредени состојки од земјоделско потекло и кога таквите состојки не се достапни во органска форма во доволна количина.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член се применува на цела територија на Република Северна Македонија.

(3) Барањата за одобрување на земјоделски состојки од неорганско потекло за преработена органска храна ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Евиденција на растителен репродуктивен материјал од органско потекло и растителен репродуктивен материјал во преод, како и на органски одгледувани животни и органски одгледуван подмладок од аквакултура на пазарот

Член 26

(1) Министерството води евиденција на растителниот репродуктивен материјал од органско потекло и растителниот репродуктивен материјал во преод, како и на органски одгледуваните животни и органски одгледуваниот подмладок од аквакултура кој е достапен на пазарот на Република Северна Македонија.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член се објавува на веб-страницата на Министерството.

(3) Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) на овој член поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 14 став (10) од овој закон.

Обврски и активности во случај на сомневање за неусогласеност

Член 27

Доколку субјектот се сомнева дека одреден производ што го произвел, подготвил, увезол или купил од друг субјект не е во согласност со овој закон, тогаш субјектот мора:

- а) да го идентификува и оддели производот;
- б) да провери дали сомневањето може да се потврди;
- в) да не го става производот во промет како органски производ или како производ во преод и да не го користи за органско земјоделско производство, освен ако сомневањето може да се отстрани;
- г) кога сомневањето е потврдено или кога не може да се отстрани, веднаш да го извести контролното тело и

д) целосно да соработува со контролното тело, како и со надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство од членот 49 ставови (2) и (3) од овој закон, при проверката и идентификувањето на причините за постоење на сомневање за неусогласеност.

Мерки на претпазливост за да се избегне присуство на неодобрани производи и супстанции

Член 28

(1) За да се избегне присуство на производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство во согласност со членот 11 став (3) од овој закон, субјектите мора да ги преземаат следните мерки на претпазливост во секоја фаза на производство, подготовка и дистрибуција:

а) воведуваат и одржуваат мерки коишто се пропорционални и соодветни за идентификување на ризиците од загадување на органското земјоделско производство и производите произведени од неодобрени производи или супстанции, вклучувајќи и систематско идентификување на клучните чекори на постапката;

б) воведуваат и одржуваат мерки коишто се пропорционални и соодветни за избегнување на ризиците од загадување на органското земјоделско производство и на производите произведени од неодобрени производи или супстанции;

в) редовно ги ревидираат и приспособуваат мерките од точките а) и б) на овој став и

г) ги почитуваат другите релевантни барања пропишани со овој закон кои обезбедуваат одвојување на органските производи, производите во преод и неорганските производи.

(2) Доколку субјектот се сомнева дека производот што е наменет за да се користи или за да се продава како органски производ или производ во преод не е во согласност со членот 11 став (3) од овој закон, поради присуство на производи или супстанции кои не се одобрени за употреба во органското земјоделско производство во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, субјектот мора:

а) да го идентификува и оддели производот;

б) да провери дали сомневањето може да се потврди;

в) да не го става производот во промет како органски производ или производ во преод и да не го користи за органско земјоделско производство, освен ако сомневањето може да се отстрани;

г) кога сомневањето е потврдено или кога не може да се отстрани, веднаш да го извести контролното тело и

д) целосно да соработува со контролното тело, како и со надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство од членот 49 ставови (2) и (3) од овој закон, при проверката и идентификувањето на причините за присуството на неодобрени производи или супстанции.

(3) Барањата за мерките на претпазливост за да се избегне присуство на неодобрени производи и супстанции поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

Мерки кои треба да се преземат во случај на присуство на неодобрени производи или супстанции

Член 29

(1) Доколку контролното тело прими основана информација за присуство на производи или супстанции кои не се одобрени во согласност со членот 11 став (3) од овој закон, прими известување од страна на субјектот во согласност со членот 28 став (2) точка г) од овој закон или пак открие такви производи или супстанции во органски производ или производ во преод, контролното тело мора:

а) веднаш да спроведе официјална контрола во согласност со прописите за официјална контрола за да се утврди изворот и причината со цел проверка на усогласеноста со членот 11 став (3) и членот 28 став (1) од овој закон, а контролата ја завршува најбрзо што може, земајќи ги предвид рокот на траење на производот, како и сложеноста на случајот и

б) привремено да забрани ставање во промет на производите како органски производи или производи во преод и нивна употреба во органско земјоделско производство додека се чекаат резултатите од официјалната контрола од точката а) на овој став.

(2) Производот од ставот (1) на овој член нема да се продава како органски производ или производ во преод или да се употребува во органско земјоделско производство доколку контролното тело кај субјектот утврди:

а) употреба на производи или супстанции што не се одобрени за употреба во органско земјоделско производство во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

б) дека не ги презел мерките за претпазливост врз основа на членот 28 став (1) од овој закон или

в) дека не преземал мерки како одговор на релевантни претходни барања од контролното тело.

(3) На субјектот од ставот (2) на овој член му се дава можност да се произнесе во врска со резултатите од спроведената официјална контрола од ставот (1) точка а) на овој член.

(4) Контролните тела водат евиденција за спроведените официјални контроли.

(5) Доколку е потребно, субјектот од ставот (2) на овој член спроведува корективни мерки што се потребни за да се избегне загадување во иднина.

(6) Барањата со кои се одредува методологијата која треба да ја примени контролното тело за откривање и оценување на присуство на производи и супстанции кои не се одобрени во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, како и начините на евидентирање и известување во вакви случаи поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 18 став (7) од овој закон.

V. ОЗНАЧУВАЊЕ

Употреба на термини за означување на органско земјоделско производство

Член 30

(1) Производот ќе се смета дека е означен со терминот „органско“ кога се однесува на органското земјоделско производство ако на ознаките, рекламниот материјал или комерцијалните документи, тој производ или неговите состојки, материјали за добиточна храна што се користат за неговото производство се опишани со термини кои му сугерираат на купувачот дека истите се произведени во согласност со овој закон. Термините „био“ и „еко“, без разлика дали се сами или во комбинација, може да се користат за означување и рекламирање на увезените производи во Република Северна Македонија.

(2) Никакви термини, вклучително и термини употребени во трговски марки, имиња на правни лица, трговци или практики нема да се користат при означување или рекламирање, доколку истите можат да го доведат во заблуда потрошувачот или корисникот сугерирајќи дека производот или неговите состојки се во согласност со овој закон.

(3) Производите кои биле произведени за време на периодот на преод нема да бидат означени или рекламирани како органски производи или како производи во преод.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, растителниот репродуктивен материјал, прехранбените производи од растително потекло и производите за добиточна храна од растително потекло кои се произведени во периодот на преод и се во согласност со членот

12 став (7) од овој закон, може да се означат и рекламираат како производи во преод со користење на терминот „во преод“ или соодветен термин, доколку се исполнети условите од ставот (1) на овој член.

(5) Термините од ставовите (1) и (4) на овој член нема да се користат за производи кои согласно Законот за генетски модифицирани организми е означен дека содржи ГМО, се состои од ГМО или е произведен од ГМО.

(6) За преработената храна, термините од ставот (1) на овој член може да се користат:

а) во продажната ознака и во списокот на состојки под услов:

- преработената храна да е во согласност со барањата за органско земјоделско производство утврдени во овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,
- најмалку 95% од земјоделските состојки на производот по тежина да се органски,
- во случај на ароми, тие да се користат само за природни ароматични супстанции и природни ароматични препарати означени во согласност со прописите од областа на безбедноста на храната и безбедноста на храната за животни, како и сите ароматични компоненти и носачите на ароматични компоненти во односната арома да се органски,
- главната состојка да е производ на лов или риболов,
- терминот од ставот (1) на овој член да е јасно поврзан во продажната ознака со друга состојка која е органска и да е различна од главната состојка,
- сите други земјоделски состојки да се органски и
- преработената храна да е во согласност со барањата за производство наведени во членот 18 од овој закон.

б) само во списокот на состојки, под услов:

- помалку од 95% од земјоделските состојки на производот по тежина да се органски и под услов тие состојки да се во согласност со барањата за органско земјоделско производство утврдени во овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и
- преработената храна да е во согласност со барањата за производство наведени во членот 18 од овој закон.

(7) Во списокот на состојки од ставот (6) на овој член се означува кои состојки се органски, при што референците за органско земјоделско производство може да се појавуваат само во однос на органските состојки.

(8) Списокот на состојки од ставот (6) точки а) и б) на овој член вклучува ознака за вкупниот процент на органски состојки пропорционално на вкупната количина на земјоделски состојки.

(9) Термините од ставот (1) на овој член кога се користат во списокот на состојки од ставот (6) на овој член и процентот од ставот (6) точка б) алинеја 1 на овој член се користат во иста боја, идентична големина и стил на букви, како и другите индикации во списокот на состојки.

(10) За преработена добиточна храна, термините од ставот (1) на овој член може да се користат во продажната ознака и во списокот на состојки, под услов:

а) преработената добиточна храна да е во согласност со барањата за производство наведени во членот 19 од овој закон;

б) сите состојки од земјоделско потекло кои се содржани во преработената добиточна храна да се органски и

в) најмалку 95% од сувата материја на производот да е органска.

(11) Барања за употреба на термини кои се однесуваат на органско земјоделско производство ги пропишува министерот.

Означување на производи и супстанции кои се користат во органското растително производство

Член 31

По исклучок на членот 2 став (1) од овој закон, производите и супстанциите кои се користат во фитофармацијата или како ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата или хранливи материи кои се одобрени во согласност со членовите 11 и 24 од овој закон, може да содржат термини што укажува дека тие производи или супстанции се одобрени за употреба во органско земјоделско производство и се во согласност со овој закон.

Задолжителни ознаки

Член 32

(1) Кога на производот е наведен терминот од членот 30 став (1) од овој закон, вклучувајќи и производи што се означени како производи во преод во согласност со членот 30 став (3) од овој закон, на ознаката мора да се наоѓа и:

а) бројот на кодот на контролното тело, под чија контрола подлежи субјектот кој ја извршил последната фаза на производство или подготовка и

б) во случај на претходно спакувана храна, на пакувањето мора да се наоѓа и националното лого за органски производ на Република Северна Македонија во согласност со членот 33 од овој закон, освен во случаите од членот 30 став (3) и став (6) точки а) и б) од овој закон.

(2) Кога се користи националното лого за органски производи на Република Северна Македонија во истото видно поле со логото треба да стои ознака во која што се наведува и местото каде што се одгледувани земјоделските суровини од коишто се состои производот, во една од следниве форми, како што е:

а) „ЕУ Земјоделство“ кога земјоделските суровини се одгледани во Европската Унија;

б) „не ЕУ Земјоделство“ кога земјоделските суровини се одгледани во трети земји и

в) „ЕУ/не ЕУ Земјоделство“ кога дел од земјоделските суровини се одгледани во Европската Унија, а дел се одгледани во трета земја.

(3) Формите од ставот (2) на овој член освен на македонски јазик и неговото кирилско писмо можат да бидат напишани и на јазикот кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните на територијата на Република Северна Македонија и неговото писмо, како и на сите службени јазици во Европската Унија, во зависност од проценката на производителот или увозникот.

(4) Зборот „земјоделство“ од формите од ставот (2) на овој член може по потреба да се замени со зборот „аквакултура“, а зборовите: „ЕУ“ и „не ЕУ“ може да се заменат со називот на државата или со називот на државата и регионот ако сите суровини од земјоделско потекло од кои се состои производот се произведени во таа држава или во тој регион, при што по бојата, големината и стилот на буквите не смеат да бидат поистакнати од името на производот.

(5) За означување на местата каде што се одгледани земјоделските суровини од коишто се состои производот, мали количини во тежината на состојките може да се занемарат, под услов вкупната количина на занемарливи состојки да не надминува 5% од вкупната количина во тежината на земјоделските суровини.

(6) Оznakите од ставовите (1) и (2) на овој член и националното лого за органски производ од членот 33 од овој закон се ставаат на видно место за да се лесно видливи и треба да се јасно читливи и неизбришливи.

(7) Барањата за задолжителните ознаки на органското земјоделско производство поблиску ги пропишува министерот, со прописот од членот 30 став (11) од овој закон.

Национално лого за органски производ

Член 33

(1) Националното лого за органски производ се користи за означување, претставување и рекламирање производи кои се во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) При означување, претставување и рекламирање производи освен националното лого за органски производ, дозволено е и истакнување на ЕУ логото и на приватни лога.

(3) Националното лого за органски производ може да се користи и во информативни и едукативни цели поврзани со постоењето и рекламирањето на самото лого под услов таквото користење да не го доведува потрошувачот во заблуда во однос на органското земјоделско производство на одредени производи.

(4) Националното лого за органски производ не смее да се користи за преработената храна од членот 30 став (б) точки а) и б) од овој закон и за производите во преод од членот 30 став (3) од овој закон, освен кога се користат во согласност со ставот (3) на овој член.

(5) Употребата на националното лого за органски производ не е задолжително за производи кои се увезуваат.

(6) Барањата за национално лого за органски производ ги пропишува министерот со прописот од членот 30 став (11) од овој закон.

VI. СЕРТИФИКАЦИЈА

Систем за сертификација

Член 34

(1) Пред да се стави кој било производ во промет како „органски“ или како „производ во преод“ субјектите или група субјекти кои произведуваат, подготвуваат, дистрибуираат или складираат органски производи или производи во преод, кои увезуваат или извезуваат такви производи или кои ги ставаат во промет, треба своите активности да ги пријават до контролното тело.

(2) Контролното тело кое ќе ја проверува усогласеноста на производите од ставот (1) на овој член со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и ќе издаде сертификат согласно со членот 35 став (1) од овој закон за субјектите или групата субјекти треба да ги извести Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство.

(3) Субјектите кои продаваат спакувани органски производи директно на крајниот потрошувач или корисник, се ослободени од обврската за пријавување од ставот (1) на овој член и од обврската за поседување на сертификатот од членот 35 став (1) од овој закон, под услов тие да не произведуваат, подготвуваат и складираат, освен на продажното место или да не увезуваат такви производи или да немаат ангажирано друг субјект како подизведувач на овие активности.

(4) Субјектите ослободени од обврската за пријавување согласно со ставот (3) на овој член подлежат на контрола од страна на Државниот инспекторат за земјоделство за примарно растително органско производство и Агенцијата за храна и ветеринарство за преработки од животинско потекло со цел да се потврди дека се исполнети условите за тоа ослободување и да се проверат производите што ги продаваат тие субјекти.

(5) Ако субјектите или групата субјекти ангажирале трети лица како подизведувачи за која било од нивните активности, тогаш третите лица мораат да се придржуваат на барањата од ставот (1) на овој член, освен ако субјектот или групата субјекти во пријавата од ставот (1) на овој член навеле дека остануваат одговорни за органското земјоделско производство и дека таа одговорност не ја пренесуваат на подизведувачот.

(6) Во случаите од ставот (5) на овој член контролното тело ја проверува усогласеноста на доверените активности кај подизведувачите со овој закон во однос на контролата која тие ја спроведуваат над субјектите или групата субјекти кои им ги довериле своите активности на подизведувачите.

(7) Субјектите или групата субјекти од ставот (1) на овој член склучуваат договор со избраното контролно тело и плаќаат соодветен надоместок за трошоците за контрола и сертификација.

(8) Субјектите, групата субјекти и подизведувачите водат евиденции за различните активности кои ги вршат во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(9) Министерството води Регистар на субјектите и групата субјекти во електронска форма, кој го ажурира и објавува секоја година на веб страницата на Министерството, кој содржи имиња и адреси на субјектите и групата субјекти заедно со информациите за издадените сертификати во согласност со членот 35 од овој закон.

(10) Заради обработка на податоците на субјектите и групата субјекти, Министерството постапува согласно со Законот за заштита на личните податоци (*).

(11) Формата и содржината на пријавата од ставот (1) на овој член, како и формата и содржината на евиденцијата од ставот (8) на овој член поблиску ги пропишува министерот, со прописот од членот 36 став (15) од овој закон.

Сертификат

Член 35

(1) Контролните тела издаваат сертификат на субјект или група субјекти само ако истите ги пријавиле своите активности во согласност со членот 34 став (1) од овој закон и ако активностите се во согласност со одредбите од овој закон.

(2) Сертификатот од ставот (1) на овој член треба да:

а) се издава во хартиена или во електронска форма согласно со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги;

б) овозможува најмалку идентификација на субјектот или групата субјекти, вклучувајќи го и списокот на членови, категоријата на производи кои се опфатени со сертификатот и неговиот период на важење;

в) потврдува дека пријавената активност е во согласност со овој закон и

г) се издава во согласност со посебен пропишан образец со прописот од членот 36 став (15) од овој закон.

(3) Субјектите и групата субјекти не смеат да ги ставаат во промет производите од членот 2 став (1) од овој закон како органски производи или производи во преод, доколку не поседуваат сертификат согласно ставот (1) на овој член, освен субјектите од членот 34 став (3) од овој закон.

(4) Сертификатот од ставот (1) на овој член е официјален сертификат во согласност со прописите од областа на официјалните контроли.

(5) Субјектот или групата на субјекти не може да добијат сертификат од повеќе контролни тела за иста категорија на производи, вклучително и во случаи кога тој субјект или таа група субјекти учествува во различни фази на производство, подготовка и дистрибуција.

(6) Субјектот како член на групата субјекти не може да добие поединечен сертификат ниту за една активност која е опфатена со сертификација на групата субјекти на која припаѓа.

(7) Субјектите треба да ги проверуваат сертификатите на оние субјекти кои се нивни добавувачи.

(8) За потребите на ставовите (1) и (5) на овој член производитите се класифицираат во следниве категории:

а) непреработени растенија и растителни производи, вклучувајќи семиња и друг растителен репродуктивен материјал;

б) добиток и необработени сточарски производи;

в) алги и непреработени производи од аквакултура;

г) преработени земјоделски производи, вклучувајќи производи од аквакултура, кои се употребуваат за прехранбени цели;

д) храна за животни;

ѓ) вино и

е) други производи наведени во членот 2 став (1) точка г) од овој закон.

(9) Формата и содржината на сертификатот од ставот (1) на овој член, како и начинот и постапката за негово издавање поблиску ги пропишува министерот со прописот од членот 36 став (15) од овој закон.

Група субјекти

Член 36

(1) Секоја група субјекти треба да е:

а) составена само од членови кои се земјоделски производители или субјекти кои произведуваат алги или животни од аквакултура и кои покрај тоа може да се занимаваат со преработка, подготовка или ставање во промет на храна или храна за животни;

б) составена од членови:

- чиешто индивидуални трошоци за сертификација надминуваат 2% од прометот за секој член или чии што годишен приход од органското земјоделско производство, како и годишен промет од органско земјоделско производство не надминува 25.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народната банка на Република Северна Македонија или

- коишто имаат свое поединечно земјоделско стопанство, кое е предмет на контрола и сертификација, од најмногу пет хектари или 0,5 хектари во случај на оранжерији или 15 хектари исклучиво во случај на трајни пасишта;

в) составено од правни лица со седиште во Република Северна Македонија;

г) составена само од членови чиешто производствени активности или можни дополнителни активности наведени во точката а) на овој став се одвиваат во географска близина една до друга во Република Северна Македонија;

д) со цел воспоставување заеднички систем за ставање во промет за производите произведени во групата субјекти и

ѓ) со цел воспоставување систем за внатрешни контроли (во натамошниот текст: СВК) кој се состои од документиран сет на контролни активности и постапки во согласност со кои контролното тело врши проверка на усогласеноста со овој закон на секој член на групата субјекти.

(2) СВК содржи документиран постапки за:

а) евидентирање на членовите на групата субјекти;

б) внатрешните контроли, кои ги вклучуваат годишните внатрешни физички контроли на лице место на секој член на групата субјекти и сите дополнителни контроли засновани на ризик, во секој случај закажани од раководителот на СВК и спроведени од контролори на СВК, чии улоги се дефинирани во ставот (3) на овој член;

в) одобрување на нови членови во постоечка група субјекти или онаму каде што е соодветно, одобрување на нови производствени единици или нови активности на постојните членови по одобрение од раководителот на СВК врз основа на извештајот за внатрешна контрола;

г) обуката на контролорите на СВК, која треба да се одвива најмалку еднаш годишно и да биде придружена со проценка на стекнатото знаење на учесниците на обуката;

д) обуката на членовите на групата субјекти за постапките на СВК и барањата од овој закон;

ѓ) контролата на документи и на евиденции за производствените единици на групата субјекти;

е) мерките во случаи на откриени неусогласености при внатрешните контроли, вклучително и нивното следење и

ж) внатрешната следливост, која го покажува потеклото на производите испорачани во заедничкиот систем за ставање во промет на групата и овозможува следење на сите производи на сите членови во сите фази, како што се производство, преработка, подготовка или ставање во промет, вклучително и проценка и вкрстена проверка на приходите на секој член на групата субјекти.

(3) Групата субјекти одредува раководител на СВК и еден или повеќе контролори на СВК кои можат да бидат членови на групата, при што нивните позиции не може да се комбинираат. Бројот на контролори за СВК се одредува зависно од видот, структурата, големината, производите, активностите и вредноста на производството на групата субјекти.

(4) Член на една група субјекти се евидентира само во една група субјекти за даден производ, дури и кога субјектот учествува во различни активности поврзани со тој производ.

(5) Раководителот на СВК треба:

а) да ја потврди подобноста на секој член на групата субјекти во однос на критериумите наведени во ставот (1) точки а), б) и г) на овој член;

б) да обезбеди дека постои писмен потпишан договор за членство помеѓу секој член и групата субјекти, со кој секој член се обврзува да:

- го усогласи своето работење со овој закон,

- учествува во СВК и ги спроведува постапките за СВК, вклучувајќи ги и задачите и одговорностите што се доделени од раководителот на СВК и обврската за водење на евиденции за производствените единици,

- дозволи пристап до производствените единици и просториите и да биде присутен за време на внатрешните контроли што ги спроведуваат контролорите на СВК и официјалните контроли што ги спроведуваат контролното тело, Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство,

- ги става на располагање сите документи и евиденции и да ги потпишува извештаите од контролата,

- во случај на неусогласеност во работењето да ги прифаќа и да ги спроведува мерките во согласност со одлуката на раководителот на СВК или контролното тело и

- го информира веднаш раководителот на СВК во случај на сомневање за неусогласеност во работењето;

в) да ги спроведе постапките за СВК и релевантните документи и евиденции за производствените единици, да ги ажурира и да ги направи лесно достапни на контролорите на СВК и на членовите на групата субјекти;

г) да составува и да го ажурира списокот на членовите на групата субјекти;

- д) да доделува задачи и одговорности на контролорите на СВК;
- ѓ) да биде врска меѓу членовите на групата субјекти и контролното тело, како и во случаите на отстапувањата од барањата за органско земјоделско производство во исклучителни случаи согласно со членот 22 од овој закон;
- е) да ги проверува годишно изјавите за судир на интереси на контролорите на СВК;
- ж) да закаже внатрешни контроли и да обезбеди нивно соодветно спроведување во согласност со распоредот на раководителот на СВК од ставот (2) точка б) на овој член;
- з) да обезбеди соодветни обуки за контролорите на СВК и да спроведе годишна проценка на компетенциите и квалификациите на контролорите на СВК;
- с) да одобрува нови членови или нови производствени единици или нови активности на постојните членови во групата субјекти;
- и) да одлучува за мерки во случај на неусогласеност на работењето на членовите на група субјекти со активностите на СВК утврдени со документираните постапки од ставот (1) точка ѓ) на овој член и да обезбедува следење на активностите на секој член и
- ј) да одлучи да склучи договор за активности, вклучително и договор за задачите на контролорите на СВК и да потпише договори со контролори на СВК.

(6) Контролорот на СВК треба да:

- а) врши внатрешни контроли на членовите на групата субјекти според распоредот и постапките предвидени од раководителот на СВК;
- б) изготвува извештаи за внатрешната контрола врз основа на образец кој го доставува во рок од пет работни дена до раководителот на СВК;
- в) поднесе писмена и потпишана изјава за судир на интереси до раководителот на СВК и да ја ажурира секоја година и
- г) учествува на обуки.

(7) Контролните тела ќе го одземат сертификатот од членот 35 од овој закон за целата група субјекти кога има недостатоци во поставувањето или функционирањето на СВК особено во однос на неуспехот да се открие или да се реши неусогласеноста од страна на поединечни членови на групата на субјекти, која влијае на интегритетот на органските производи и производите во пред.

(8) За да се потврди и провери усогласеноста на групата субјекти, контролното тело одредува контролори надлежни да го оценуваат СВК. Контролното тело со цел проценка на структурата, функционирањето и одржувањето на СВК на групата субјекти утврдува дека:

- а) воведените документираны постапки на СВК се во согласност со барањата утврдени во овој закон;
- б) списокот на членови од групата субјекти со потребните податоци за секој член постојано се ажурира и се усогласува со опсегот на сертификатот;
- в) сите членови на групата субјекти ги исполнуваат критериумите утврдени во точките а), б) и г) на овој став во текот на нивното учество во групата субјекти;
- г) бројот, обуката и стручноста на контролорите на СВК се пропорционални и соодветни на видот, структурата, големината, производите, активностите и вредноста на производството на групата субјекти и контролорите на СВК немаат судир на интереси;
- д) внатрешните контроли на сите членови на групата субјекти и нивните активности и производствени единици или објекти, вклучително и центри за собирање и пакување, се извршуваат најмалку еднаш годишно и се документираат;
- ѓ) нови членови или нови производствени единици и нови активности на постојните членови, вклучително и нови центри за купување и собирање, се прифаќаат само откако раководителот на СВК ги одобрува врз основа на извештајот од внатрешната контрола во согласност со воведените документираны постапки на СВК;

е) раководителот на СВК презема соодветни мерки во случај на неусогласеност, вклучително и натамошни мерки, во согласност со воведените документираните постапки на СВК;

ж) известувањата на раководителот на СВК до контролното тело, се соодветни и доволни;

з) внатрешната следливост на сите производи и членови на групата субјекти се обезбедени со процена на количествата и со вкрстена проверка на приносите на секој член од групата субјекти и

с) членовите на групата субјекти добиваат соодветна обука за постапките на СВК и за барањата од овој закон.

(9) Контролното тело спроведува контроли во присуство на сведоци за да ги провери стручноста и знаењето на контролорите на СВК.

(10) Контролното тело проценува дали постои неуспех кај СВК врз основа на бројот на неусогласености кои контролорите на СВК не ги откриле, како и резултатите од контролата, причината и природата на неусогласеностите.

(11) Групата субјекти ги чува следниве документи и води евиденција за потребите на СВК:

а) списокот на членови на групата субјекти врз основа на евидентирање на секој член што ги содржи следните елементи за секој член на групата субјекти:

– име и идентификација (нумеричка ознака);

– податоци за контакт;

– датум на евидентирање;

– вкупната површина на земјиште со која управува членот и дали е дел од производна единица која е органска, во преод или неорганска;

– информации за секоја производна единица и/или активност: големина, локација, вклучително и мапа доколку е достапна, производ, датум на почеток на периодот на преод и проценет принос;

– датум на последната внатрешна контрола со името на контролорот од СВК;

– датумот на последната официјална контрола извршена од контролното тело, со името на контролорот и

– датум и верзија на списокот;

б) потпишаните договори за членство склучени меѓу членот и групата субјекти што ги вклучуваат правата и одговорностите на членот;

в) извештаите за внатрешна контрола потпишани од контролорот на СВК и од членот на групата субјекти над кој е извршена контролата вклучително и следниве елементи:

– името на членот и локацијата на производната единица или просториите, вклучително и откупните центри каде што се вршат активностите кои се предмет на контролата;

– датумот и времето на почетокот и на крајот на внатрешната контрола;

– наодите од контролата;

– обемот/опсегот на контролата;

– датумот на подготовка на извештајот и

– името на внатрешниот контролор;

г) евиденцијата за обука на контролорите од СВК која се состои од:

– датумите на обуката;

– предметот на обуката;

– името на обучувачот;

– потписот на обучениот и

– кога е соодветно, процена на стекнатото знаење;

д) евиденцијата за обука на членовите од групата субјекти;

ѓ) евиденцијата на мерките што ги презема раководителот на СВК во случај на неусогласеност, ги вклучува:

– членовите што подлежат на мерки во случај на неусогласеност, вклучително и оние кои се суспендирани, отповикани или оние кои треба да се усогласат со новиот период на преод;

- документацијата за утврдена неусогласеност и
- документацијата за следење на мерките;

е) евиденција за следливост, вклучително и информации за количината, за следниве активности:

– купување и дистрибуција на земјоделски сировини, вклучително и растителен репродуктивен материјал, од страна на групата субјекти;

- производство, вклучително и жетва;
- складирање;
- подготовка;

– испорака на производи од секој член до заедничкиот систем за пласирање на пазарот и

– пласирање производи на пазарот од страна на групата субјекти;

ж) писмените договори и спогодбите меѓу групата субјекти и подизведувачите, вклучително и информации за природата на подизведувачките активности;

з) одредување раководител на СВК и

с) одредување контролори на СВК, како и списокот на контролори од СВК.

(12) Списокот на членови на групата субјекти од ставот (11) точка а) на овој член се ажурира од страна на раководителот на СВК по секоја измена на елементите од ставот

(11) точка а) на овој член и се наведува дали некој од членовите се суспендирани или отповикани поради мерки во случај на неусогласеност, како резултат на внатрешни контроли или официјални контроли.

(13) Раководителот на СВК веднаш го известува контролното тело за следниве информации:

а) секој сомнеж за сериозна или критична неусогласеност;

б) секое суспендирање или отповикување член или производствена единица или простории, вклучително и откупни центри, од групата субјекти и

в) каква било забрана за пласирање на пазарот на производ, како органски или во преод, вклучително и името на засегнатиот член или членови, соодветните количини и идентификацијата на серија.

(14) Најмалку следниве ситуации ќе се сметаат за недостатоци во СВК, согласно со ставот (7) на овој член:

а) производство, преработка, подготовка или ставање во промет на производи од суспендирани или отповикани членови или производствени единици;

б) ставање во промет на производи за кои раководителот на СВК забранил упатување на органско земјоделско производство при нивното означување или рекламирање;

в) додавање нови членови на списокот на членови или менување на активностите на постојните членови без следење на внатрешната постапка за одобрување;

г) не извршување на годишната физичка проверка на самото место на член на групата субјекти во конкретната година;

д) не наведување на суспендирани или отповикани членови во списокот на членови од групата субјекти;

ѓ) сериозни отстапувања во наодите на контролите меѓу внатрешните контроли извршени од контролорите на СВК и официјалните контроли извршени од контролното тело;

е) сериозни отстапувања во примена на соодветни мерки меѓу внатрешните контроли извршени од контролорите на СВК и официјалните контроли извршени од контролното тело и

ж) бројот на контролори или надлежности на контролорите на СВК не се соодветни за видот, структурата, големината, производите, активностите и вредноста на производството на групата субјекти.

(15) Поблиските барања за групна сертификација во органското земјоделско производство ги пропишува министерот.

VII. КОНТРОЛА

Официјална контрола и други официјални активности

Член 37

(1) Министерството е надлежен орган за организирање на официјална контрола во органското земјоделско производство.

(2) Министерството ги доверува контролните задачи согласно со членот 38 од овој закон на едно или повеќе контролни тела кои за овие цели поднесуваат барање за овластување за вршење официјална контрола согласно со членот 39 од овој закон.

(3) Надлежниот орган за инспекциски надзор на органското земјоделско производство врши инспекциски надзор над овластените контролни тела согласно со членот 39 од овој закон.

(4) Целта на инспекцискиот надзор од ставот (3) на овој член е да се провери исполнувањето на условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, ефикасноста и ефективноста на контролните процедури, непристрасноста и недискриминаторскиот однос кон субјектите, како и правилното спроведување на овластените задачи.

(5) Министерството може целосно или делумно да го одземе овластувањето дадено на контролните тела согласно членот 39 од овој закон имајќи ги предвид резултатите од инспекцискиот надзор и/или од акредитацијата за сертификација на органското земјоделско производство.

(6) Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство како надлежни органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство, вршат инспекциски надзор над производството, пакувањето, складирањето, чувањето, транспортот на органските производи ставени во промет, со цел да се гарантира дека во промет се ставаат само органски производи произведени во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(7) Покрај барањата за официјални контроли уредени со прописите од областа на официјалните контроли, се применуваат и дополнителните барања пропишани во член 40 од овој закон, при што во текот на целиот процес и во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција се вршат официјални контроли и други официјални активности, со цел да се провери дали во текот на целиот процес и во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција, производите од членот 2 став (1) од овој закон се произведени во согласност со овој закон.

Доделување на одредени обврски од областа на официјалната контрола на контролните тела

Член 38

(1) Официјалната контрола во органското земјоделско производство ја врши контролно тело кое претставува домашно или странско правно лице кое има основано подружница на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Министерството го овластува контролното тело за одредени задачи во врска со проверката на усогласеноста со овој закон од областа на официјалните контроли, ако ги исполнува следниве услови:

а) да е регистрирано во Централен регистар на Република Северна Македонија;

б) да располага со соодветни простории, опрема и инфраструктура потребни за извршување на задачи од областа на официјалните контроли;

в) да е акредитирано за сертификација на органското земјоделско производство од страна на Институтот за акредитација на Република Северна Македонија или да е акредитирано од страна на тело надвор од Република Северна Македонија коешто е потписник на мултилатерален договор за признавање под покровителство на Меѓународниот форум за акредитација и/или потписник на договор за меѓународно признавање со Европската организација за акредитација во согласност со стандардите кои се релевантни за наведените доверени задачи, како што е стандардот МКС EN ISO / IEC 17065 „Оценување на усогласеноста – барања за тела кои спроведуваат сертификација на производи, процеси и услуги“;

г) да ја стави на увид на Министерството својата организациска структура;

д) да е непристрасно и да нема никаков судир на интереси, а особено да не е во ситуација која може, директно или индиректно, да влијае на непристраноста на неговото професионално постапување во однос на извршувањето на тие задачи во областа на официјалните контроли кои му се доверени и

ѓ) на претходно одобрување до Министерството да поднесе:

- своја постапка за проценка на ризикот со којашто особено треба да се одреди основата за интензитетот и зачестеноста на проверката на усогласеноста на работата на субјектите и групата субјекти, а која што треба да се утврди врз основа на елементите наведени во членот 40 од овој закон, кои треба да се почитуваат за време на официјалните контроли на субјектите и групата субјекти,

- стандардна постапка за контрола која што треба да содржи детален опис на мерките за контрола кои што контролното тело се обврзува да ги применува на субјектите и групата субјекти кои што подлежат на неговите контроли,

- листа на мерки коишто се во согласност со заедничкиот каталог на мерки од членот 44 став (3) од овој закон кои треба да се применат на субјектите и групата субјекти во случаите во коишто постои сомневање или во коишто е утврдена неусогласеност и

- постапки за ефективно следење на задачите за официјална контрола во врска со субјектите и групите субјекти и постапките за поднесување извештаи.

(3) Контролното тело треба да го извести Министерството доколку настанат дополнителни промени во исполнувањето на условите од ставот (2) на овој член.

(4) Контролното тело од ставот (2) на овој член до Министерството може да поднесе барање со пропратна документација за исполнетоста на условите од ставот (2) на овој член во хартиена форма или во електронска форма со употреба на средство за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник за административни услуги по електронски пат во Министерството, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги, за добивање овластување за вршење на официјална контрола.

(5) Министерството може целосно или делумно да го одземе овластувањето на контролното тело во следниве случаи:

а) за период не подолг од 12 месеци и во текот на кој контролното тело треба да ги отстрани недостатоците утврдени со инспекцискиот надзор извршен од страна на Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство;

б) за период за кој е суспендирана акредитацијата од ставот (2) точка в) на овој член или

в) ако не ги исполнува обврските согласно со членот 42 став (1) од овој закон.

(6) Ако овластувањето за вршење официјална контрола се одземе согласно со ставот (5) на овој член контролното тело во тој период нема да издава сертификати согласно со членот 35 од овој закон.

(7) Контролното тело во рок од три дена од денот на одземањето на овластувањето за вршење официјални контроли ќе го извести засегнатиот субјект или групата субјекти за неможноста за издавање на сертификати согласно со ставот (6) на овој член.

(8) Без да се доведе во прашање примената на одредбите од прописите од областа на официјалните контроли, Министерството во рок од пет дена ќе го врати овластувањето за вршење на официјални контроли откако контролното тело ќе ги отстрани недостатоците или неусогласеноста од ставот (5) на овој член.

Решение за овластување

Член 39

(1) Врз основа на поднесено барање за овластување за вршење на официјална контрола согласно со членот 38 став (4) од овој закон Министерството донесува решение за овластување на контролно тело кое ги исполнува условите за вршење на официјална контрола во органско земјоделско производство согласно со членот 38 став (2) од овој закон, при што со решението се доделува и број на код на овластеното контролно тело.

(2) Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката од ставот (1) на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член по службена должност по електронски пат да го прибави доказот за исполнетост на условот од членот 38 став (2) точка а) од овој закон од Централен регистар на Република Северна Македонија.

(3) Овластеното службено лице од Централниот регистар на Република Северна Македонија е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член да го достави бараниот доказ по електронски пат до Министерството.

(4) Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката од ставот (1) на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член по службена должност по електронски пат да го прибави и доказот за исполнетост на условот од членот 38 став (2) точка в) од овој закон од Институтот за акредитација на Република Северна Македонија. Доколку барателот од ставот (1) на овој член има стекнато акредитација од страна на тело надвор од Република Северна Македонија во тој случај доказот за акредитацијата заедно со барањето за овластување за вршење официјална контрола ги доставува барателот до Министерството.

(5) Овластеното службено лице од Институтот за акредитација на Република Северна Македонија е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (4) на овој член, да го достави бараниот доказ по електронски пат до Министерството.

(6) Министерството во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, го донесува решението за овластување од ставот (1) на овој член и истото го запишува во евиденцијата на овластени контролни тела од членот 43 од овој закон или донесува решение за одбивање на барањето.

(7) Решенијата од ставот (6) на овој член може да бидат издадени и во форма на електронски документи кои се доставуваат до профилот на правното лице корисник на Националниот портал за електронски услуги или преку посредник за административни услуги по електронски пат во Министерството или преку квалификувана електронски

препорачана достава на електронска адреса заведена на подносителот на барањето, согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(8) Со решението за овластување од ставот (6) на овој член овластените контролни тела добиваат код од страна на Министерството кој содржи акроним за земјата согласно со меѓународниот стандард за кодовите на земјите ISO 3166 од две букви (МК), термин кој претставува упатување на органскиот начин на производство (ОРГ) и референтен број одреден од Министерството.

(9) Министерството донесува решение за одземање на овластувањето согласно со членот 38 став (5) од овој закон и евидентира одземање на овластување во евиденцијата на овластени контролни тела од членот 43 од овој закон.

(10) Против решението за одбивање од ставот (6) на овој член контролното тело може да поднесе жалба преку Министерството до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(11) Против решението за одземање од ставот (9) на овој член контролното тело може да поднесе жалба преку Министерството до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(12) Жалбата од ставовите (10) и (11) на овој член може да биде поднесена и во електронска форма со употреба на средство за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги согласно со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(13) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација за исполнетост на условите од членот 38 став (2) од овој закон ги пропишува министерот.

Дополнителни барања за официјални контроли и за активности што треба да ги преземат контролните тела

Член 40

(1) Официјалните контроли кои се спроведуваат согласно со прописите од областа на официјалните контроли заради проверка на усогласеноста со овој закон, покрај општите барања во однос на вршењето на официјалните контроли опфатени со овие прописи, дополнително опфаќаат:

а) проверка на примената на превентивни мерки и мерки на претпазливост од страна на субјектите, наведени во членот 11 став (8) од овој закон и членот 28 од овој закон, во секоја фаза на производство, подготовка и дистрибуција;

б) кога земјоделското стопанство вклучува единици за неорганско производство или производствени единици во преод, проверка на евиденцијата и на мерките или постапките што се воспоставени за да се обезбеди јасна и ефективна поделба меѓу единиците за органско, неорганско производство и производство во преод, како и меѓу соодветните производи произведени од тие единици и на супстанциите и производите што се користат за единиците за органско, неорганско производство и за производство во преод, во кој случај проверката вклучува проверки на парцели за кои претходниот период е ретроактивно признат како дел од период на преод и проверки на единиците за неорганско производство;

в) кога субјектите истовремено собираат органски производи, производи во преод и неоргански производи, и ги подготвуваат или складираат во истата единица, област или простории за подготовка или ги транспортираат до други субјекти или единици, проверката на евиденцијата и на мерките и постапките кои се воспоставени за да се обезбеди дека активностите се вршат временски и просторно одвоени, дека се спроведуваат соодветни мерки за чистење и, таму каде што е соодветно, мерки за спречување на замена на производи, дека органските производи и производите во преод може да се идентификуваат во секое време и дека органските производи, производите во преод и неорганските производи се чуваат, пред и по активностите за подготовка, временски и просторно одвоени едни од други;

г) проверка на воспоставувањето и функционирањето на системот за внатрешна контрола на групи субјекти и

д) проверка на субјектите кога се ослободени од обврската за пријавување во согласност со членот 34 став (3) од овој закон дали ги исполнуваат барањата за ослободување и проверка на производите што ги продаваат тие субјекти.

(2) Официјалната контрола која се спроведува согласно со прописите од областа на официјалните контроли за проверка на усогласеноста во текот на целиот процес и во сите фази на производство, подготовка и дистрибуција врз основа на веројатноста за постоење на неусогласеност дефинирана во членот 3 точка 59) од овој закон, ги содржи и следниве елементи:

а) видот, големината и структурата на субјектите и групата субјекти;

б) колкав период субјектите и групата субјекти биле вклучени во органско земјоделско производство, подготовка и дистрибуција;

в) резултатите од контролите што се извршени во согласност со овој член;

г) момент кој е релевантен за извршените активности;

д) категориите на производите;

ѓ) видот, количината и вредноста на производите и нивниот развој во текот на времето;

е) можности за мешање на производите или за загадување со неодобрени производи или супстанции;

ж) примената на отстапувања или исклучоци од барањата од страна на субјектите и групата субјекти;

з) критични точки за неусогласеност и веројатноста за неусогласеност во секоја фаза од производството, подготовката и дистрибуцијата и

с) активности доделени на подизведувачи.

(3) Сите субјекти и група субјекти, со исклучок на оние наведени во членот 34 став (3) од овој закон подлежат на проверка на усогласеноста најмалку еднаш годишно.

(4) Проверката за усогласеноста од ставот (2) на овој член вклучува физичка контрола на лице место, при што временскиот период помеѓу две физички контроли на терен не смее да биде подолг од 24 месеци, освен ако се исполнети следниве услови:

а) при претходните контроли на засегнатиот субјект или групата засегнати субјекти не е откриена никаква неусогласеност што влијае на интегритетот на органските производи или производите во преод во текот на најмалку три последователни години и

б) субјектот или групата засегнати субјекти е оценет/а врз основа на елементите наведени во ставот (2) на овој член, дека веројатноста за неусогласеност на истите е мала.

(5) Официјалната контрола која се спроведува во согласност со ставот (2) на овој член заради проверка на усогласеноста со овој закон треба да:

а) се спроведе во согласност со прописите од областа на официјалните контроли, при што минимален процент на сите контроли се спроведува без претходна најава;

б) обезбеди дека се спроведува минимален процент на дополнителните контроли од ставот (4) на овој член;

в) се врши со земање на минимален број на мостри кои се земаат во согласност со прописите од областа на официјалните контроли и

г) обезбеди дека се врши контрола на минимален број субјекти кои се членови на група субјекти за проверка на усогласеноста согласно со ставот (4) на овој член.

(6) Издавањето или обновувањето на сертификатот од членот 35 став (1) од овој закон се заснова на резултатите од проверката на усогласеноста согласно со ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член.

(7) Контролното тело составува записник за секоја спроведена официјална контрола во согласност со прописите од областа на официјалните контроли, при што истиот треба да биде потпишан и од страна на субјектот или групата субјекти како потврда на приемот на писмениот записник.

(8) Дополнителните барања за официјални контроли и за активности што треба да ги превземат контролните тела поблиску ги пропишува министерот, со прописот од членот 39 став (13) од овој закон.

Дополнителни барања за обврските кои треба да ги преземат субјектите и групата субјекти

Член 41

(1) Субјектите и групата субјекти покрај обврските за овозможување на вршење на официјални контроли на контролните тела и надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство согласно прописите од областа на официјалните контроли треба и да:

а) водат евиденција за да ја докажат нивната усогласеност со овој закон;

б) ги даваат сите изјави и други информации кои се потребни за официјалните контроли;

в) преземаат релевантни практични мерки за да обезбедат усогласеност со овој закон;

г) даваат изјави кои треба да ги потпишат и согласно потребата и да ги ажурираат и истите треба да го содржат следново:

- целосен опис на единицата за органско производство или производствената единица во преод и на активностите коишто треба да се извршат во согласност со овој закон и

- релевантни практични мерки коишто треба да се преземат за да се обезбеди усогласеност со овој закон;

д) ги известат во писмена форма и без непотребно одлагање купувачите на производите и да достават релевантни информации на контролното тело, во случај да е потврдено сомневањето за неусогласеност, да не може да се отстрани сомневањето за неусогласеност или да е утврдена неусогласеност којашто влијае на интегритетот на предметните производи;

ѓ) го прифатат преносот на документацијата за извршени официјални контроли во случај на промена на контролното тело или во случај на повлекување од органско земјоделско производство да прифатат документацијата за извршена официјална контрола последното контролно тело да ја чува најмалку пет години;

е) го известат веднаш контролното тело во случај на повлекување од органско земјоделско производство и

ж) ја прифатат размената на информации помеѓу контролните тела во случај подизведувачите да подлежат на контроли од страна на различни контролни тела.

(2) Документацијата во однос на евиденцијата за докажување на усогласеност со овој закон, изјавите и другите информации кои се потребни за официјална контрола и релевантните практични мерки за обезбедување на усогласеност со овој закон поблиску ги пропишува министерот, со прописот од членот 39 став (13) од овој закон.

Обврска за известување

Член 42

(1) Контролното тело секоја година задолжително го известува Министерството за резултатите од извршените официјални контроли со годишен извештај кој го доставува:

а) до 31 јануари наредната година со список на субјекти коишто биле предмет на нивните официјални контроли до 31 декември во тековната година и

б) до 31 март наредната година со информации за официјалните контроли и другите официјални активности спроведени до 31 декември во тековната година.

(2) Годишниот извештај од ставот (1) на овој член се доставува во хартиена форма или во електронска форма со употреба на средство за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги или преку посредник за административни услуги по електронски пат во Министерството согласно прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(3) Формата, содржината и начинот на доставувањето на годишниот извештај од ставот (1) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

Евиденција на овластени контролни тела

Член 43

(1) Министерството води евиденција на овластени контролни тела и ги објавува на веб-страницата на Министерството.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член содржи назив, адреса и број на код на овластеното контролно тело.

(3) Деталната содржина на податоците кои се водат во евиденцијата од ставот (1) на овој член, како и начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот, со прописот од членот 42 став (3) од овој закон.

Дополнителни барања за постапките во случај на сомнеж на неусогласеност и утврдена неусогласеност, како и заеднички каталог на мерки

Член 44

(1) Во согласност со членот 29 од овој закон, доколку контролното тело се сомнева или добие потврдени информации, вклучувајќи информации од други контролни тела, дека некој субјект има намера да користи или да пласира на пазарот производ којшто можеби не е во согласност со овој закон, а на истиот се наведени изрази коишто се однесуваат на органско земјоделско производство или ако контролното тело е известно од страна на некој субјект за сомневање за неусогласеност во согласност со членот 27 од овој закон треба да:

а) спроведе веднаш официјална контрола во согласност со прописите од областа на официјалните контроли со цел проверка на усогласеноста со овој закон, при што официјалната контрола треба да се заврши земајќи го предвид рокот на траење на производот и сложеноста на случајот и

б) привремено забрани за ставање во промет на засегнатите производи како органски производи или производи во преод и нивна употреба во органско земјоделско производство додека се чекаат резултатите од официјалната контрола од точката а) на овој став, при што пред забранувањето на ставањето во промет, контролното тело на субјектот му дава можност да ги изнесе своите објаснувања.

(2) Доколку резултатите од официјалната контрола од ставот (1) точка а) на овој член не покажат неусогласеност којашто влијае на интегритетот на органските производи или производите во преод, на субјектот му се дозволува да ги користи засегнатите производи или да ги стави во промет како органски производи или производи во преод.

(3) Заедничкиот каталог на мерки во случај на сомнеж на неусогласеност и утврдена неусогласеност поблиску го пропишува министерот.

Дополнителни барања за мерките кои влијаат на интегритетот на органските производи или производите во преод

Член 45

(1) Во случај на неусогласеност која влијае врз интегритетот на органскиот производ или производот во преод во било која од фазите на производство, подготовка и дистрибуција (како резултат на користење на неодобрени производи, супстанции или техники или мешање со неоргански производи) освен обврските од прописите од областа на официјалните контроли, контролното тело дополнително треба да превземе активност за да обезбеди дека нема упатување на органско земјоделско производство при означување и рекламирање на целата серија на производи.

(2) Во случај на сериозна, повторена или трајна неусогласеност, контролното тело согласно мерките утврдени со прописите од областа на официјалните контроли на субјектот или групата субјекти, ќе им забрани ставање во промет на производите кои упатуваат на органско земјоделско производство додека не се отстрани неусогласеноста, како и доколку има потреба ќе го одземе сертификатот од членот 35 од овој закон.

Дополнителни барања за размена на информации

Член 46

(1) Контролното тело треба веднаш да ги споделува информациите со другите контролни тела за сите случаи на сомнеж за неусогласеност која влијае на интегритетот на органскиот производ или производ во преод.

(2) Агенцијата за храна и ветеринарство, Државниот инспекторат за земјоделство и контролните тела разменуваат релевантни информации за официјални контроли и инспекциски надзор на органското земјоделско производство.

(3) Агенцијата за храна и ветеринарство, Државниот инспекторат за земјоделство и контролните тела ги известуваат Министерството и Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој за резултатите од извршените официјални контроли и инспекцискиот надзор на нивно барање во рок од еден месец од денот на приемот на барањето.

(4) Начинот на разменување на информации помеѓу субјектите од ставовите (2) и (3) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

VIII. УВОЗ И ИЗВОЗ НА ОРГАНСКИ ПРОИЗВОДИ

Увоз на органски производи и производи во преод

Член 47

(1) Органски производ или производ во преод може да се увезе во Република Северна Македонија под услов да е произведен според барањата кои се усогласени со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Субјектот пред пуштање на органските производи или производите во преод од ставот (1) на овој член во слободен промет мора да ги пријави на контролното тело за докажување на усогласеноста на истите со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Контролното тело, пред пуштање во слободен промет на органски производи или производи во преод од ставот (1) на овој член на увозникот ќе му го провери сертификатот и документите кои се однесуваат на секоја пратка на органските производи или производите во преод, при што врз основа на процена на ризик ќе му изврши и физичка проверка на пратката вклучително ќе земе и примерок од пратката, доколку е потребно.

(4) Зависно од контролата од ставот (3) на овој член контролното тело после истата може да издаде сертификат за усогласеност на органските производи или производите во преод со кој се потврдува дека производот е произведен во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и со кој се дозволува пуштање во слободен промет на органскиот производ или производот во преод од ставот (1) на овој член.

(5) Секој субјект кој увезува органски производи и производи во преод е должен во царинската декларација да наведе дека производите се органски, односно во преод и да го приложи и наведе сертификатот за усогласеност од ставот (4) на овој член издаден од контролно тело, при што покрај обврските од членот 41 од овој закон, должен е во пишана форма или во електронска форма без одлагање да ги стави на располагање сите информации поврзани со растенијата, животните или производите од нив на барање на Министерството за финансии - Царинската управа.

(6) Кон пријавата од ставот (2) на овој член субјектот треба да достави документација за идентификација на извозникот и документација за идентификација на серијата од контрола за увоз од други земји и тоа:

- копии од сертификати од земјата увозник,
- документација за идентификација на производителот, видот, потеклото, како и периодот на важност на производот кој се увезува,
- документација за природата и количината на увезените органски производи и производи во преод,
- документација за превозот, увозот и пуштањето во промет на производот кој се увезува,
- влезни фактури за производот кој се увезува,
- царински документи за извоз и
- записник од контрола на самото место од страна на контролно тело.

(7) По доставувањето на пријавата за увезените органски производи и производи во преод од ставот (1) на овој член со потребната документација од ставот (6) на овој член и извршената контрола од страна на контролното тело на субјектот му се издава сертификат за усогласеност на органските производи или производите во преод согласно ставот (4) на овој член.

(8) На барање на Министерството, во рок од еден месец од денот на приемот на барањето Министерството за финансии - Царинската управа доставува извештај за увоз на органски производи и производи во преод.

(9) Формата и содржината на сертификатот за усогласеност од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот.

Извоз на органски производи

Член 48

(1) Субјектот може да извезува органски производи и производи во преод доколку поседува сертификат издаден од контролно тело согласно членот 35 став (1) од овој закон.

(2) На барање на Министерството, во рок од еден месец од денот на приемот на барањето Министерството за финансии - Царинската управа доставува извештај за извоз на органски производи и производи во преод.

(3) Потребната документацијата за извоз на органски производи и производи во преод ја пропишува министерот, со прописот од членот 47 став (9) од овој закон.

IX. НАДЗОР

Вршење инспекциски надзор

Член 49

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор над органското растително производство и промет, производството и прометот на семенски и саден материјал, употребата на фитофармацевтски производи, употреба на ѓубрива, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата, увоз и извоз на органски производи од растително потекло, потеклото на суровината во преработениот органски производ ставен во промет на органските производи и производите во преод го врши Државниот инспекторат за земјоделство, преку надлежните инспектори.

(3) Инспекциски надзор над органското сточарско производство и органското пчеларство, увоз и извоз на органски производи од животинско потекло, промет на органските производи и прометот на производите во преод од животинско потекло, како и сите преработки од растително и животинско потекло го врши Агенцијата за храна и ветеринарство, преку надлежните инспектори.

(4) Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство, меѓусебно соработуваат во надлежностите кои ги опфаќаат двете институции, при увоз на органски производи, во сите фази од производство, транспорт, складирање, преработка, доработка, пакување, препакување, декларирање, означување, рекламирање, промет на органските производи и прометот на производите во преод кај субјектите кои вршат активности согласно овој закон, при што по потреба разменуваат информации од извршени инспекциски надзори со цел постапување во својата област и надлежност, со превземање на иницијативи за вршење на координиран надзор.

(5) Инспекцискиот надзор надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство од ставовите (2) и (3) на овој член го вршат на површините, капацитетите за подготовка, преработка и доработка во сите фази, места каде што се одвива складирање и чување на органските производи, деловните простории и местата каде што се одвива промет на големо и на мало со органски производи, транспортни средства при вршење превоз на органски производи, при увоз и извоз, како и надзор над евиденцијата што ја водат субјектите за своето органско производство.

(6) Субјектите се должни да им овозможат на инспекторите непречено вршење на инспекцискиот надзор и превземање на соодветни инспекциски мерки.

(7) Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство вршат инспекциски надзор над контролните тела земајќи ја во предвид акредитацијата од Институтот за акредитација на Република Северна Македонија и овластувањето за вршење на официјална контрола издадено од Министерството.

(8) Ако инспекторот при вршење на инспекциски надзор утврди дека се повредени одредбите од овој закон, како и прописите донесени врз основа на овој закон е должен, без одлагање, да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка до надлежен суд, односно пријава за кривично дело, доколку со закон е пропишан прекршок или кривично дело.

(9) Инспекторот може во рамките на вршењето на инспекцискиот надзор, привремено да одземе документи, стока и други предмети кои можат да послужат како доказ во соодветната постапка од ставот (8) на овој член при што одземањето на предметите трае до донесувањето на друга соодветна мерка од страна на истиот.

(10) За привремено одземените предмети во постапката од ставот (9) на овој член инспекторот задолжително издава потврда на субјектот на инспекциски надзор од кого привремено се одземаат предмети и списи.

(11) Одземените предмети или стока во постапката од ставот (9) на овој член инспекторот ги предава веднаш, а најдоцна во рок од три дена од денот на одземањето на Агенцијата за управување со одземен имот на Република Северна Македонија која е должна да ги прими веднаш, а надлежниот суд е должен, да одлучи по итна постапка.

(12) Надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство од ставовите (2) и (3) на овој член се должни да обезбедат услови за чување на привремено одземените предмети или стока до нивното предавање на Агенцијата за управување со одземен имот на Република Северна Македонија, доколку со закон не е поинаку утврдено.

(13) Кога надлежните органи за инспекциски надзор на органското земјоделско производство од ставовите (2) и (3) на овој член ќе утврдат неправилности и недостатоци со кои се загрозува животот или здравјето на луѓето или на животната средина и во други случаи определени со закон, инспекторот со решение привремено ќе забрани вршење на активности на субјектот на надзор, до отстранување на неправилностите и недостатоците.

(14) Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени во членовите 57 и 58 од овој закон, надлежниот инспектор води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

(15) Инспекциски надзор над спроведување на одредбите на членот 59 од овој закон врши Државниот управен инспекторат.

Утврдување неправилности при вршење на инспекциски надзор

Член 50

(1) Ако при вршење на инспекциски надзор инспекторот утврди непочитување на одредбите од овој закон, како и на прописите донесени врз основа на овој закон, од страна на субјектот или контролното тело со решение ќе изрече инспекциска мерка за отстранување на утврдените неправилности во определен временски рок.

(2) Субјектот или контролното тело од ставот (1) на овој член се должни писмено да го известат инспекторот за отстранетите неправилности, утврдени со решението.

(3) Доколку при спроведениот инспекциски надзор, надлежните инспектори од Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство, утврдат дека производитите кои доаѓаат од увоз не ја исполнуваат сообразноста на органските производи согласно со овој закон ќе издадат решение со задолжување за усогласување со одредбите од овој закон и прописите во нивна надлежност.

(4) Доколку субјектот не постапи согласно со решението од ставот (3) на овој член, инспекторот привремено ќе ги одземе производитите, како и амбалажата за пакување на производот во постапка согласно членот 49 став (9) од овој закон.

(5) Трошоците од ставот (4) на овој член се на товар на субјектот.

(6) Против решенијата од надлежен инспектор од ставовите (1) и (3) на овој член може да се поднесе жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, преку Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен.

(7) Жалбата поднесена против решенијата на надлежниот инспектор од ставовите (1) и (3) на овој член не го одлага нивното извршување.

Овластувања и мерки на инспекторот

Член 51

(1) Заради отстранување на утврдените неправилности, надлежниот инспектор на Државниот инспекторат за земјоделство или Агенцијата за храна и ветеринарство согласно со членот 49 ставови (2) и (3) од овој закон има право и обврска на субјектот на надзорот:

1) да го задолжи да изврши одредени активности со цел обезбедување на документација или соодветна евиденција во определен рок кој ќе го определи инспекторот;

2) да му нареди да преземе соодветни мерки и активности во рок кој ќе го определи инспекторот;

3) да му забрани пласирање на пазарот или вршење на одредена активност во производниот процес, се до усогласување со законските барања во определен рок во кој најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор, а кој рок го определува инспекторот како најсоодветен за корективни активности на субјектот;

4) привремено да му одземе предмети и средства со кои е сторено кривично дело или прекршокот во согласност со закон;

5) да му поднесе барање за поведување прекршочна постапка и

6) да му поднесе кривична пријава или да поведе друга соодветна постапка.

(2) Заради отстранување на утврдените неправилности надлежниот инспектор од Државниот инспекторат за земјоделство или Агенцијата за храна и ветеринарство покрај мерките од ставот (1) на овој член може да превземе и други мерки врз основа на своите овластувања согласно овој закон и прописите во негова надлежност.

(3) При вршење на инспекцискиот надзор надлежниот инспектор од Државниот инспекторат за земјоделство или Агенцијата за храна и ветеринарство презема инспекциски мерки согласно со овој закон, Законот за Државниот инспекторат за земјоделство, Законот за безбедност на храната (*), Законот за инспекциски надзор и други закони во областите од негова надлежност кои со овој закон не се уредени.

Земање примероци за анализа и суперанализа

Член 52

(1) Доколку е потребно да се утврди дали производите се органски во производството или во продажбата одговараат на пропишаниот состав, односно квалитет, како и безбедноста на производот, инспекторот во постапката на инспекцискиот надзор зема примерок во согласност со Законот за инспекциски надзор.

(2) Субјектот на инспекциски надзор може да ги оспорува резултатите од анализата во согласност со Законот за инспекциски надзор.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, ако субјектот на инспекциски надзор при земањето на примерокот за анализа не бара истовремено земање на примерок за втора анализа (суперанализа), не може да ги оспорува резултатите од добиената анализа во согласност со Законот за инспекциски надзор.

(4) Трошоците од анализата ќе бидат на товар на субјектот на инспекциски надзор, ако се утврди дека земените примероци не одговараат на пропишаните барања согласно со овој закон.

(5) Трошоците од анализата ќе бидат на товар на надлежниот орган за инспекциски надзор на органското земјоделско производство, ако се утврди дека примероците одговараат на пропишаните барања согласно со овој закон.

Постапка за изрекување мерка опомена

Член 53

(1) За прекршоците предвидени во членот 58 од овој закон надлежниот инспектор од Државниот инспекторат за земјоделство или Агенцијата за храна и ветеринарство со решение изрекува опомена доколку субјектите за прв пат сториле таква неправилност и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.

(2) Решението од ставот (1) на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.

(3) Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето на опомената од ставот (1) на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, спроведува постапка за порамнување согласно со членот 56 од овој закон во согласност со Законот за прекршоците.

(4) Против решението на инспекторот од ставот (1) на овој член, може да се поднесе жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, преку Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен.

(5) Жалбата поднесена против решението на инспекторот од ставот (1) на овој член не го одлага неговото извршување.

Решение

Член 54

(1) Инспекторот согласно со своите овластувања и надлежности, како и врз основа на членовите 49, 50, 51 и 52 од овој закон со решение изрекува инспекциски мерки, со кои соодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор и определува рок во кој субјектот на инспекцискиот надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени со записник.

(2) По исклучок од членот 53 став (1) од овој закон, во случај кога инспекторот ќе оцени дека утврдените неправилности и недостатоци можат да предизвикаат или предизвикуваат непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, финансиска штета, штета по имотот од поголема вредност, загрозување на животната средина или загрозување на јавниот интерес, со решение изрекува друга инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, со која соодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

(3) Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето како задолжување, наредба, забрана и друга мерка од ставот (2) на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, спроведува постапка за порамнување согласно со членот 56 од овој закон во согласност со Законот за прекршоците.

(4) Решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член се донесуваат веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.

(5) Против решенијата на инспекторот од ставовите (1) и (2) на овој член, може да се поднесе жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, преку Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен.

(6) Жалбата поднесена против решенијата од ставовите (1) и (2) на овој член не го одлага нивното извршување.

(7) Инспекторот води евиденција за изречените инспекциски мерки во инспекциската постапка.

(8) Формата и содржината на евиденцијата на изречените инспекциски мерки ги пропишува министерот.

Годишен извештај

Член 55

(1) На барање на Министерството во рок од еден месец од приемот на барањето Државниот инспекторат за земјоделство и Агенцијата за храна и ветеринарство доставуваат годишни или периодични извештаи за извршените инспекциски надзори и за изречените инспекциски мерки.

(2) Извештаите од ставот (1) на овој член Министерството ги објавува на својата веб-страница.

Х. ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА

Прекршочна постапка и постапка за порамнување

Член 56

(1) За прекршоците утврдени во членовите 57, 58 и 59 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежниот суд.

(2) Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците утврдени во членовите 57, 58 и 59 од овој закон, надлежниот инспектор за вршење на инспекциски надзор согласно со овој закон, води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

(3) За прекршоците утврдени во членовите 57, 58 и 59 од овој закон, надлежниот инспектор на сторителот на прекршокот му издава прекршочен платен налог, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.

(4) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записникот.

(5) Во записникот се утврдува и начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(6) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува службеното, односно одговорното лице кое се нашло на лице место при инспекцискиот надзор или друго службено или одговорно лице кое изјавило дека има право да го потпише записникот и да го прими и потпише прекршочниот платен налог.

(7) Изјавата од ставот (6) на овој член се забележува во записникот.

(8) Инспекторот води евиденција за издадените прекршочни платни налози во инспекциска постапка и за нивниот исход.

(9) Во евиденцијата од ставот (8) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следниве податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(10) Против одлуките на судот од ставот (1) на овој член со кои се изрекува прекршочна санкција се води постапка согласно со Законот за прекршоците.

(11) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот.

Прекршочни одредби

Член 57

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице - микротрговец, од 600 до 1.200 евра во денарска противвредност на правно лице - мал трговец, од 1.200 до 2.000 евра во денарска противвредност на правно лице - среден трговец и од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност на правно лице - голем трговец, ако:

1) не ја запазува постапката за општите барања за органско земјоделско производство (член 11 ставови (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7) и (8));

2) постапува спротивно на одредбите за забрана за употреба на ГМО (член 13 став(1));

3) постапува спротивно на барањата за органско сточарско производство и органско пчеларство (член 16);

4) постапува спротивно на барањата за производство на органска преработена храна (член 18);

5) користи производи, супстанции и техники со помош на кои повторно се воспоставуваат својства кои се изгубени во текот на преработката и складирањето на органска храна, кои ги отстрануваат последиците од небрежност во преработката на органска храна или кои на било кој друг начин може да доведат до заблуда за вистинската природа на производите наменети за пласман на пазарот како органска храна (член 18 став (6));

6) постапува спротивно на барањата за производство на органска преработена храна за животни (член 19);

7) постапува спротивно на барањата за производство на органско вино и органски производи од вино (член 20);

8) употребува неодобренни производи и супстанции, фитофармацевтски производи, ѓубрива, подобрувачи на својствата на почвата и хранливи материи (член 24);

9) не презема мерки на претпазливост за да се избегне присуство на неодобренни производи и супстанции (член 28 ставови (1) и (2));

10) не ги почитува одредбите за сертификација (член 34 ставови (1), (2) и (8));

11) не поседува сертификат (член 35);

12) не го известува засегнатиот субјект или групата субјекти за неможноста за издавање на сертификати (член 38 став (7));

13) не му овозможи на надлежниот инспектор непречено вршење на инспекцискиот надзор и преземање на соодветни инспекциски мерки (член 49 став (6));

14) не му овозможи на надлежниот инспектор привремено да одземе документи, стока и други предмети кои можат да послужат како доказ во соодветната постапка (член 49 став (9)) и

15) не постапува по решение на надлежен инспектор (членови 53 и 54).

(2) Глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку три месеци до две години.

(4) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 58

(1) Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице - микротрговец, од 200 до 400 евра во денарска противвредност на правно лице - мал трговец, од 400 до 600 евра во денарска противвредност на правно лице - среден трговец и од 600 до 1.000 евра во денарска противвредност на правно лице - голем трговец, ако:

1) не ја запазува постапката за општите барања за органско земјоделско производство (член 11 ставови (7), (8), (9), (10), (11), (12) и (13));

2) не ја запазува постапката за преод од редовно во органско земјоделско производство (член 12);

3) не ги почитува барањата за органско растително производство, барањата за собирање на самоникнати растенија и барањата за производство на печурки (член 14);

4) постапува спротивно на одредбите за ставање во промет на растителен репродуктивен материјал од органски хетероген материјал (член 15);

5) постапува спротивно на барањата за органско земјоделско производство на алги и животни од аквакултура (член 17);

6) постапува спротивно на барањата за производство на органски квасец што се користи како храна или храна за животни (член 21);

7) не ги почитува барањата за собирање, пакување, транспорт и складирање на органските производи и производи во преод и неоргански производи (член 23);

8) не ги спроведува обврските и активностите во случај на сомневање за неусогласеност (член 27);

9) не презема мерки во случај на присуство на неодобрани производи или супстанции (член 29);

10) не ги почитува одредбите за означување на органско земјоделско производство (член 30);

11) не ги почитува одредбите за означување на производи и супстанции кои се користат во органското растително производство (член 31);

12) постапува спротивно на одредбите за задолжителни ознаки (член 32);

13) постапува спротивно на одредбите за користење на националното лого за органски производи (член 33);

14) постапува спротивно на одредбите за дополнителни барања за обврските кои треба да ги преземат субјектите и групата субјекти (член 41);

15) постапува спротивно на одредбите за обврската за известување на контролните тела (член 42 став (1));

16) постапува спротивно на одредбите за дополнителни барања за мерките кои влијаат на интегритетот на органските производи или производите во преод (член 45 став (2)) и

17) постапува спротивно на одредбите за увоз на органски производи или производи во преод (член 47 ставови (1), (2), (3), (4) и (5)).

(2) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член, освен глоба, на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмалку три месеци до две години.

(4) Глоба во износ од 50 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

Член 59

(1) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице во Министерството, ако:

1) не го прибави доказот за исполнување на условот од членот 38 став (2) точка а) или в) од овој закон во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 39 ставови (2) и (4) од овој закон и

2) не донесе решение по барањето во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 39 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Централниот регистар на Република Северна Македонија од кој се побарани доказите ако не ги достави бараните докази во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 39 став (3) од овој закон, за исполнетоста на условите од членот 38 став (2) точка а) од овој закон.

(3) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Институтот за акредитација на Република Северна Македонија од кој се побарани доказите ако не ги достави бараните докази во рок од три дена од денот на приемот на барањето спротивно на членот 39 став (5) од овој закон, за исполнетоста на условите од членот 38 став (2) точка в) од овој закон.

Член 60

Покрај глобата за прекршоците од членовите 57 и 58 од овој закон ќе се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на предметите што се употребени за извршување на прекршокот или се прибавени, односно настанале со извршување на прекршокот.

Член 61

Одмерувањето на висината на глобата на правното лице се врши од страна на судот во согласност со Законот за прекршоците.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Преодни одредби за залиха на органски производи и материјали за пакување

Член 62

Органските производи и материјалите за пакување произведени, пакувани, означени и пуштени во промет до денот на започнувањето на примената на овој закон согласно со Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21) ќе останат во промет до исцрпување на залихите, но најдоцна во рок од 12 месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

Субјекти во органското земјоделско производство

Член 63

Субјектите кои произведуваат, подготвуваат, дистрибуираат или складираат органски производи или производи во преод, кои увезуваат или извезуваат такви производи или кои ги ставаат во промет треба да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон во рок од 12 месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

Комисија за органско земјоделско производство

Член 64

Комисијата за органско земјоделско производство формирана согласно со Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21) ќе продолжи да работи најмногу три месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон согласно со одредбите од Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21).

Формирање на Стручен совет за органско земјоделско производство

Член 65

Стручниот совет за органско земјоделско производство од членот 10 од овој закон ќе се формира во рок од три месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

Преодни одредби за трговски марки, имиња на правни лица и практики за означување или рекламирање во органското земјоделско производство

Член 66

Правните лица кои се основани до денот на започнувањето на примената на овој закон и не ги исполнуваат барањата од членот 30 од овој закон, можат да продолжат да ги користат нивните трговски марки, имиња на правни лица и практики за означување или рекламирање во органското земјоделско производство најмногу 24 месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

Преодни одредби за контролни/сертификациски тела

Член 67

(1) Контролните/сертификациските тела овластени за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство согласно со Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21) се должни во рок од три месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон, а издадените овластувања ќе им важат три месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

(2) Доколку контролните/сертификациските тела овластени за вршење на стручна контрола во органското земјоделско производство согласно со Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21) не го усогласат своето работење во рокот од ставот (1) на овој член, Министерството ќе им го одземе овластувањето.

Преодни одредби за започнати постапки

Член 68

Започнатите постапки до денот на започнувањето на примената на овој закон ќе завршат согласно со одредбите од Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21).

Подзаконски прописи

Член 69

(1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 12 месеци од денот на започнувањето на примената на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи донесени согласно со Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21).

Престанок на важење на одредби со денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија

Член 70

Одредбите од членот 2, членот 3 точки 1), 2), 3), 4), 5), 6), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29), 30), 31), 32), 33), 34), 35), 36), 37), 38), 39), 40), 41), 42), 43), 44), 48), 49), 50), 51), 52), 53), 54), 55), 59), 60), 61), 62), 63), 64), 65), 66), 67), 68), 69), 70), 71), 72), 73) и 74), членовите 4, 5, 6, 7, 8, членот 11 ставови (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) (10), (11), (12) и (13), членот 12 ставови (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) и (10), членовите 13, 14, 15, 16, 17 и 18, членот 19 ставови (1), (2), (3), (4) и (5), членовите 20, 21, членот 22 ставови (1), (2), (3) и (4), членовите 23 и 24, членот 25 ставови (1) и (3), членовите 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 и 35, членот 36 ставови (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9), (10), (11), (12) и (13), членот 37 ставови (2), (4) и (7), членот 38 ставови (2), (4), (5), (6), (7) и (8), членот 39 ставови (2), (3), (4), (5), (7) и (12), членовите 40 и 41, членот 42 ставови (1) и (2), членовите 43, 44, 45 и 46, членот 47 ставови (1), (2) и (5) и членот 48 од овој закон престануваат да важат со денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Престанок на важење на постојниот закон

Член 71

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за органско земјоделско производство („Службен весник на Република Македонија“ број 146/2009, 53/11, 149/15, 39/16 и 132/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 150/21).

Влегување во сила

Член 72

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува од 1 јануари 2027 година.